

The logo consists of the letters 'IJ' in a white, bold, sans-serif font, centered within a solid blue square.

OPENER

**Voedselbank in Oost op straat
Extinction Rebellion
Groene wijk naast drukke brug**

**December 2022
Jaargang 17 nr 5**
Onafhankelijk magazine
voor Oostelijk Havengebied,
Indische Buurt, IJburg
en Zeeburgereiland

December 2022

- 3 Wij zijn er gelukkig nog!
- 4 Voedselbank Oost op straat
- 5 Buurtdichter
- 6 Piet Boogert, Lloyd Hotel
- 8 Column Simone
- 9 Ommetje
- 10 Buurtteam
- 11 Gedicht
- 12 Kort Nieuws
- 13 Café Gijs de Rooy
- 14 Extinction Rebellion:
Het klimaat in de picture
- 15 Feest in de Javastraat
- 15 Intussen aan de Oranje
Vrijstaatkade
- 16 Foto buurtcafé
- 18 Blauwe huis Zeeburgerdijk
- 20 Oost in cijfers
- 21 Historische scheepsblokkade
- 22 Boeken: Schrijver Lucia van den
Brink
- 24 Groene wijk naast drukke brug
- 26 Het geheugen van Oost
- 26 Ingezonden brief: Architectuur
Sluishuis
- 27 Kunst zet deuren op een kier
- 28 Recept: Spijs zelf maken
- 29 Zwemvereniging het Y
springlevend
- 31 Uittips
- 32 Buurtpuzzel

Colofon

Ijopener is het magazine voor alle bewoners van het Oostelijk Havengebied, de Indische Buurt, IJburg en Zeeburgereiland. De redactie bestaat uit vrijwilligers. De meningen van de afzonderlijke auteurs geven niet noodzakelijkerwijs de mening van de redactie weer.

REDACTIELEDEN

Natanja den Boeft, Ruben Cardol, Marcel de Cnock, Eline Crijns, Lida Geers, Marna van Hal, Joyce Hes, Inna van den Hogen, Tineke Kalk, Björn Martens, Mariska Meijer, Norfoh, Lisa Scheerder, Goos van der Sijde, Simone Slotboom, Joost van der Vaart, Martijn de Waal en Corry Zoll

MEDEWERKERS AAN DIT NUMMER

Afra Barentz, Josien Vogelaar, Noud Verhave, Ruud Pos, Handan Tufan, Rob Spel, Stadsarchief Amsterdam, Tropenmuseum en Louis Visseren

PRODUCTIE

Eindredactie	Anna de Haas Jikke Heermans
Bureauredactie	Natanja den Boeft
Vormgeving	Tekst en Techniek (Frits van den Akker en Jolanda Budding)
Drukwerk	Rodi Rotatiedruk, Diemen
Oplage	26.000 ex.

STICHTING IJOPENER BESTUUR

François Claessens (voorzitter), Sjeng Lamers (penningmeester), Betsy Albers (secretaris), Bert Steinmetz (lid), Lisa Scheerder (redactielid)

VOLGENDE EDITIE

Deadline	26 januari
Verspreiding	vanaf 17 februari

VOORPAGINA

Koning winter heeft kunstwerk Amphirite op het Azartplein in z'n greep
Foto: Archief Marcel de Cnock

CONTACT

Stichting Ijopener	
E-mail	info@ijopener.nl
Website	www.ijopener.nl
Rekeningnr.	NL51 INGB 0006 6548 54

ADVERTEREN

adverteren@ijopener.nl
Zie pagina 30 voor tarieven
Overige informatie op www.ijopener.nl

IJOPENER GEMIST?

Bezorgklachten: bezorging@ijopener.nl.
Kijk op pagina 30 voor adressen waar u Ijopener kunt afhalen.

IJOPENER DIGITAAL LEZEN?

Ga naar www.ijopener.nl/archief

Adverteren... ja graag

dat helpt ons om het magazine te kunnen blijven maken

en dat helpt u want het magazine ligt lange tijd in vele woonkamers en op meerdere leestafels in het verspreidingsgebied

adverteren@ijopener.nl

Steun de Ijopener!

doneer.ijopener.nl

We zijn er gelukkig nog

TEKST: JOOST VAN DER VAART
FOTO: BJÖRN MARTENS

Tijd voor iets opwekkends. Kort nadat de vorige IJopener rond half oktober bij de meeste mensen was bezorgd, werden we in de OBA op het Javaplein aangesproken door een kennis uit de Indische Buurt. Ze zei dat ze weer met veel plezier ons blad had gelezen en gaf meteen een paar tips voor nieuwe verhalen. Een beetje bedremmeld zeiden we dankjewel. Haar gezicht betrok en ze vroeg of er iets aan de hand was. Nou ja, luidde ons antwoord, je hebt het over het oktobernummer. Maar de vraag is of we in december en daarna nog wel uitkomen. Het geld is nu echt op. 'Jullie krantje komt altijd uit, let maar op', riep ze enthousiast. En met een brede armzwaai vertrok ze richting Javastraat.

En inderdaad: kort na deze ontmoeting had de penningmeester van onze stichting goed nieuws: De IJopener kan ook in december verschijnen en ons eerste nummer van 2023 lijkt eveneens financieel veiliggesteld. Stadsdeel Oost is met aanvullende subsidie over de brug gekomen. In ieder geval voor de korte termijn. Waarvoor heel veel dank, want de nood was hoog. Nu de lange termijn nog. Graag willen we de rest van het nieuwe jaar ook op papier blijven verschijnen. En de jaren daarna net zo goed.

Buurtbladen, papier of online, dragen met hun informatievoorziening bij aan de lokale democratie. Het besef daarover is doorgedrongen in de Stopera. De betrokken wethouder wil een studie laten doen naar de buurtmedia van Amsterdam. Nuttig uiteraard, maar hopelijk duurt het niet te lang voordat er resultaten zijn. Wat ons betreft kennen we de uitkomst al zo'n beetje: we zijn even kwetsbaar als onmisbaar. Onze dankbaarheid geldt niet alleen het Stadsdeel. Ook veel lezers hebben ons gesteund. Mede dankzij hun hulp zijn we de moeilijke co-

ronajaren doorgekomen. En nog steeds zijn er buurtgenoten die geld op onze rekening storten. Zonder deze hartverwarmende bijdragen had het er voor de IJopener beslist slechter uitgezien. Uw steun blijft meer dan welkom, zo kunt u ook lezen op pag. 7. Nog is de IJopener niet verloren, maar echt gered zijn we ook nog niet. De druk- en papierkosten blijven onverminderd hoog.

Gelukkig zijn de schrijvende redacteuren, de eindredactie en fotografen, de vormgevers, drukkerij en bezorgers er ook nu weer in geslaagd om een fraai buurtblad te maken en af te leveren. Het staat vol lezenswaardige verhalen en beeldmateriaal dat er mag zijn. Wat dat laatste betreft attenderen we u graag op een gravure uit de onvolprezen beeldbank van het Stadsarchief. Deze historische prent is afgedrukt bij het artikel over een scheepsblokkade op het IJ in de zestiende eeuw. Goed te zien op de gravure zijn de masten van afgezonden boten temidden van krijgsgewoel tussen Spaansgezinde troepen en Watergeuzen. Je blijft ernaar kijken.

En nog iets anders over dit nummer. Zoals u misschien weet, publiceert de IJopener sinds vier jaar gedichten van Joyce Hes. In deze editie neemt ze afscheid als buurtdichter. De redactie is haar dankbaar voor haar bijzondere bijdragen. Ze heeft een oeuvre van grote klasse op haar naam staan. Tegelijk presenteren we

met gepaste trots een nieuwe buurtdichter, Michel van Dijk, woonachtig in het Oostelijk Havengebied. Hij stond in de vorige IJopener toen zijn debuutbundel *Als jij het zegt* net was uitgekomen. Vaarwel Joyce, als buurtdichter, en welkom Michel!

Wij wensen onze lezers en buurtgenoten alvast fijne feestdagen en een gezond en voorspoedig 2023. <

IJopener zoekt een
webbeheerder op
vrijwillige basis

IJ
OPENER

Als webbeheerder ben je verantwoordelijk voor het bijhouden van de onlinegegevens en het maken van grote en kleine aanpassingen aan het website-ontwerp.

Lijkt het je leuk om – liefst voor wat langere tijd – een bijdrage aan ons blad te leveren, laat het dan weten via info@ijopener.nl

Voedselbank Oost staat op straat

‘Iedereen kan ons zien.’ Vrijdagochtend op het Makassarplein. In regen en wind of juist onder een hete zon, een steeds langere rij mensen staat op straat te wachten voor een pakket van de voedselbank in Oost. Is er geen alternatief?

TEKST: INNA VAN DEN HOGEN
FOTO'S: BJÖRN MARTENS

Buurthuis Archipel opent iedere vrijdagochtend al vroeg de deuren voor klanten en vrijwilligers van de voedselbank. De eerste klanten mogen een tijdje binnen zitten en krijgen koffie. Rond acht uur komen er twee vrachtwagens met bijna tweehonderd kratten gevuld met houdbare waren, zoals rijst en pasta, voedsel in blik, saus, ontbijtkoek, koffie, thee, bloem en ook snoep, frisdrank en chips. Er zijn ook aparte kratten met huishoudelijke artikelen of verzorgingsproducten. En verjaardagspakketten voor alle kinderen die in die week jarig zijn. Wat later komen vrachtwagens met zuivel, groente, fruit, brood en vlees. De chauffeurs zijn vrijwilligers, net als de mensen die klaar staan om de kratjes en de verse spullen op straat uit te laden en snel te tellen: Wat kunnen we vandaag weggeven en hoeveel is dat ongeveer per klant? De uitgifte begint rond tien uur. Soms later omdat er zoveel uit te laden was. Van de grote hoeveelheden groente en fruit is niet alles bruikbaar. Alles moet dus eerst goed bekeken zijn. De klanten staan dan al in een lange rij te wachten – op het plein, in de openbare ruimte – om langs de opgestelde tafels te lopen. Eerst je naam laten controleren op de uitgiftelijst, dan door naar de verschillende tafels; je kratje met houdbare spullen in je eigen boodschappentas doen en dan verder naar de groente, fruit, zuivel etc. Op de goede dagen is er keuze en veel aanbod, bij schaarste niet meer dan twee appels voor een gezin en heel weinig zuivel. Het pakket is voor twee tot drie dagen. Als er levensmiddelen over zijn gaat dat naar het project Blijde Buren die koken met voedsel dat anders niet gebruikt wordt en gratis maaltijden verstrekken in heel Amsterdam. Iedere klant in Oost die een pakket (recent bijna tweehonderd, maar elke week zijn het er meer) komt halen voor zijn of haar gezin of voor een alleenstaande, is uitvoerig gescreend door de medewerkers van de buurtteams. De hele administratie van de klant moet dan opnieuw bekeken worden.

Coördinator Margreet Lukkien en haar team moeten de uitgifte noodgedwongen in de buitenlucht doen.

Een rij op straat

De eerste voedselbank in Nederland begon in 2002 in Rotterdam. Heel veel mensen spraken er schande van en politieke partijen riepen dat dit in Nederland in een paar jaar niet meer nodig zou zijn. Het tegendeel is waar, de klantenstroom neemt niet af maar groeit. Het doel van de voedselbank is om verspilling tegen te gaan – bijna alles wat in de kratten zit is gedoneerd – én om mensen in armoede te helpen. Donaties in natura komen van supermarkten, grote en kleine bedrijven en inzamelacties rond kerst, maar ook van jongeren in Oost die iedere maand een grote tas houdbare spullen komen brengen of van mensen die tijdens het Suikerfeest taarten doneren! Ook gebeurt het dat buurtbewoonsters een tas handgebreide mutsen en sjaals langs komen brengen. Margreet Lukkien is vanaf 2020 de coördinator van de voedselbank in Amsterdam-Oost. Oost is een van de grootste uitgiftepunten in Amsterdam. Zij ziet dat het bijna niet meer mogelijk is om de uitgifte op vrijdagochtend in goede banen te leiden. Zowel voor de klanten als voor de vrijwilligers is het een hopeloze situatie om op straat te moeten staan. ‘Het sorteren van alle waren op straat is een opgave. Dus duurt de uitgifte nu al tot half twee ’s middags, dat gaat gewoon niet meer. Twee weken geleden hebben we de hele tijd in de stromende regen gestaan. We moeten daardoor goede spullen weggoeien: alle pakken bloem waren volledig natgeregend. En zie maar eens nieuwe vrijwilligers te krijgen onder deze omstandigheden.’

De klanten

Verhalen genoeg over de voedselbankklanten. Er is geen eenvormig profiel voor dé klant. Nieuwkomers zijn nu zzp'ers zonder opdrachten, mensen die hun energierekening niet meer kunnen betalen, mensen in scheiding en mensen die door ernstige en langdurige ziekte in armoede terecht komen omdat ze dure medicatie nodig hebben. Sommige klanten zijn erg positief en blij dat een groep vrijwilligers iedere week voor hen klaar staat. Andere doen hun beklag bij het buurtteam omdat ze denken dat ze benadeeld zijn: een ander kreeg meer of beter. Margreet: ‘Iemand komt bij mij en vraagt voorrang omdat ze naar het ziekenhuis moet. Dat valt niet altijd goed: “Oh, dan moet ik volgende week ook naar het ziekenhuis”, roept iemand dan. Een ander vindt dat de producten niet in orde zijn en gooit ze tegen de grond. Dan grijp je in, niemand gaat hier met goede spullen smijten. Of we leggen uit dat het echt niet zo is dat de eerste klanten alles en de laatste niets meer

krijgen. We verdelen alles over de ochtend.’ De vrijwilligers werken lang en hard op de vrijdag. Aan het eind van de uitgifte rommelen er vaak nog wat mensen rond bij de bakken. Aan een mevrouw gaven ze wat extra verzorgingsartikelen mee. Anders moest het toch weer terug. De week daarop vertelde ze enthousiast hoe blij ze was met die spulletjes: ‘Ik heb ze geruild voor sigaretten met mijn buurvrouw!’

Liever in een winkel

Margreet vertelt dat ze op dinsdag in de voedselbankwinkel Zuid staat. Daar is het droog en warm. Maar een winkel heeft nog meer voordelen. De klanten mogen daar zelf pakken. Ze krijgen per artikel een aantal punten en per persoon een punt erbij. Maximaal vijftien punten. Met die punten kopen ze in naar eigen smaak. Daar wordt zeer positief op gereageerd. Het is preciezer: Op straat heb je kleine kratten (een of twee personen) en grote kratten (tot heel grote gezinnen aan toe). Ook is er ruimte voor het aanbieden van kleding en andere artikelen, ingebracht door buurtbewoners. Eén keer in de maand kunnen alle klanten er ook langskomen bij de sociale kruidenier en huishoudelijke artikelen uitzoeken. De klanten kunnen er koffie en thee drinken, zodat het makkelijk is een praatje te maken en mensen op mogelijkheden te wijzen. Er zijn namelijk veel stichtingen en andere initiatieven waar je een beroep op kunt doen als je geen geld hebt. Niet iedereen weet dat. En de winkel in Zuid is ook repaircafé. Margreet en collega's zijn nu actief op zoek naar een alternatief voor de open lucht. Liefst een plek met genoeg ruimte voor koelcellen en een prettige wachtruimte annex koffie & thee hoek. <

- Buurtrestaurant De Gooyer (Von Zesenstraat 298): Kookt op dinsdag voor 5 euro
- Resto VanHarte (Oranje-Vrijstaatplein 2): Verzorgt maaltijden op dinsdag in Café Genieten
- Met Stadspas met groene stip 4 euro
- De Meevaart (Balistraat 48): Kookt iedere dag voor weinig geld
- De Blijde Buren (tel. 06 23383437): Halen voedsel op en koken voor mensen die dat nodig hebben
- Elthetokerk (Javastraat 118): Lunch op woensdag
- Servicepunt Tesla (Middenweg 333): Lunch op woensdag voor 1,50 euro
- Buurtkamer Jeruzalem (Hugo de Vrieslaan 65): Lunch op maandag en donderdag

Joyce Hes laat zich inspireren door de omgeving

Dichtbundel Joyce Hes

Joyce Hes stopt als buurtdichter voor de IJopener, maar eerst brengt zij nog de bundel *Op de Schop* uit met een verzameling van voor de IJopener geschreven gedichten. Zij was altijd alert op wat er in de wijk gebeurde en vertaalde dit naar een gedicht. Wat drijft Joyce en hoe komt zij tot haar gedichten?

TEKST: MARISKA MEIJER
FOTO: BJÖRN MARTENS

We spreken af bij café-restaurant NAP in IJburg. Samen met haar hondje komt zij het café binnenlopen en direct wordt duidelijk dat Joyce hier een graag geziene gast is en een band heeft met deze plek. Zo heeft ze de brand in het café (ontstaan door broei in de droger) poëtisch omschreven in het buurtgedicht *Broei*.

Kenmerkend aan de gedichten van deze opgewekte dichteres is dat ze het altijd dichtbij houdt, zowel letterlijk als figuurlijk. Dus het kan gaan over de wijk waarin ze woont, maar ook over gevoelens of dagelijkse dingen waar ze mee te maken krijgt. 'Ik vind het fijn om dingen die heel dichtbij zijn te koppelen aan een helicopterview.'

Joyce vertelt een anekdote over gedichten die zij na het krijgen van haar eerste kind had geschreven en opstuurde naar feministische uitgeverij Sara. 'Toen kreeg ik een snibbig briefje terug waarin stond: "We hebben kennisgenomen van uw gedichten, maar we vinden dat je meer afstand moet nemen, en dan mag je terugkomen."' Zelf staat Joyce hier dus anders in. Zo heeft zij ook een bundel geschreven over het overlijden van een goede vriend. Hij had dementie en heeft euthanasie gepleegd. Joyce: 'Ik beschrijf zijn ziekte en overlijden en hoe dat ging. Daar sta je dan heel dicht bovenop. Ik heb daar hele goeie reacties op gekregen. Maar ik denk dat de algemene mening is dat poëzie afstandelijk en abstract moet zijn. Dat het niet te dicht moet zijn op gevoelens of emo-

ties. Mij gaat het meer om herkenbaarheid, ritme en taal. En ik vind het fijn om iets wat ik soms ingewikkeld vind aan gevoelens dan in een gedicht tot uiting te brengen.'

Het schrijven van gedichten gaat bij Joyce niet volgens een vast patroon. 'Ik ben nu bijvoorbeeld bezig met een gedicht voor de IJopener die met kerst uitkomt, en dan bedenk ik als onderwerp vrede. Dat blijft dan in mijn hoofd zitten en soms loop ik daar een tijd mee rond en gebeurt er niets, en dan kan er naar aanleiding van een gebeurtenis of iets dat ik zie iets opborrelen. Dan leg ik het even weg. Maar ook *aus einem guss*, dus in één keer, dat gebeurt ook.'

Werken aan de hand van een thema vindt Joyce fijn. 'Ik zat bij een paar dichtgroepen, waaronder één in Haarlem. Dan krijg je bijvoorbeeld de opdracht ga iets schrijven over onweer. Dat vind ik ook leuk, om binnen een kader te associëren.' Ook haar werk voor de IJopener is natuurlijk ingekaderd, het gaat dan over de buurt. Inspiratie haalt de dichteres, die sinds 2016 in IJburg woont, uit nieuws maar ook tijdens een wandeling kunnen haar dingen opvallen. De onderwerpen die haar na aan het hart liggen? 'Dat verschilt nogal, dat kan zijn tram 26, maar ook de oorlog of een struik die wordt verwijderd in het kader van alles recht en clean. Maar ook dat het paviljoen van Blijburg wegging. Ik vond het geweldig dat het er was en vreselijk dat het verdween.'

Dichters tegen wie Joyce zelf opkijkt zijn ster-

ke vrouwen. 'Die buiten de regels van de tijd waarin zij leefden zich toch uitten. Vasalis staat absoluut op mijn lijstje.' Joyce haalt een bundel tevoorschijn die zij heeft meegebracht met de titel *Vrouwen dichten anders* en draagt mij twee prachtige gedichten van Vasalis en Lydia Chagoll voor. <

Ben je benieuwd geworden naar de bundel *Op de Schop* of wil je Joyce ontmoeten? Op vrijdag 23 december vanaf 16.00 uur is de presentatie van de bundel in cultuurcentrum Factor IJ op de Pampuslaan 11 in IJburg.

1 september jongstleden vertrok Piet Boogert als general manager van het Lloyd Hotel aan de Oostelijke Handelskade. Een afscheidsreceptie in zijn Lloyd Hotel zat er niet in. Na overname door The Hoxton-hotelketen wordt het hotel verbouwd. Dit interview is daarom, zoals Boogert het noemt, 'een afscheidsgroet aan de buurt'.

TEKST: TINEKE KALK
FOTO: MARCEL DE CNOCK

Afscheid van 5*-directeur Piet Boogert

Ons gesprek begint bij het begin: wanneer en hoe raakte Piet Boogert bij het Lloyd Hotel betrokken? Boogert: 'In december 2003 fietste ik vanaf het Golden Tulip hotel in de Spuistraat, waar ik toen general manager was, naar Loods 6 op het KNSM-eiland. Suzanne Oxenaar en Otto Nan, de initiatiefnemers van het Lloyd Hotel & Culturele Ambassade waren op zoek naar een ervaren hotelier aangezien de verbouwing van het vroegere landverhuizershotel bijna klaar was. In diezelfde tijd waren de Golden Tulip hotels overgenomen door NH hotels. Deze Spaanse hotelketen wilde alle kantoorfuncties gaan centraliseren, terwijl ik juist een oude generalist ben. Ik houd ervan om mij met alle hotel-disciplines bezig te houden, van keuken tot en met marketing.

Bovendien was het concept van Suzanne en Otto voor het Lloyd Hotel in die tijd heel revolutionair. En dan was er ook nog de geschiedenis van het Lloyd-gebouw. Dat had na het

faillissement van de Koninklijke Hollandsche Lloyd in 1936 nog diverse andere bestemmingen gehad, zoals gevangenis van de Gestapo en na de oorlog jeugdgevangenis. Suzanne en Otto wilden het sterk vervallen gebouw een nieuw leven geven. Die middag klikte het meteen tussen ons drieën. En op 1 april 2004 ging ik aan de slag als general manager.'

Wat was bijzonder aan het Lloyd Hotel concept?

'Suzanne Oxenaar was het artistieke brein achter het concept dat van het Lloyd Hotel een toonkamer maakte van alles wat Nederland op het gebied van design te bieden had. We hadden voor elk wat wils: van een- tot en met vijfsterren kamers. Enkele vijfsterren kamers waren ontworpen door Joep van Lieshout met in het midden van de kamer een bad. Collega's uit de hotelwereld zeiden tegen mij: 'wie verzint nou zoiets idiots?' In de éénsterren kamers kon je met zijn zevenen logeren en had je

de wc en douche op de gang. Bijzonder in die kamers was dat de bedden omgetoverd konden worden tot podium. Nu, twintig jaar later, zijn deze innovaties allemaal overgenomen door boutique of lifestyle hotels.'

Jullie begonnen toch ook met een nieuw restaurant concept?

'In ons restaurant Snel & Sloom kon je zowel een patatje als een portie oesters bestellen. 24 uur per dag! We hadden een enorme kaart waar je elk gerecht niet alleen apart, maar ook nog eens in een kleine en een normale portie kon bestellen, waarbij het product centraal stond. Wij kochten dan ook bij de allerbeste leveranciers. Zo kwam Diny Schouten, de culinair recensent van weekblad Vrij Nederland, op de fiets haar zelfgemaakte patés in een koelbox afleveren en de eitjes kregen we uit Nederhorst den Berg. Toen de leverancier op 84-jarige leeftijd overleed, bracht vervolgens zijn vrouw trouw twee keer per week de be-

stelling. Achteraf gezien waren wij ongelofelijk ambitieus. Alleen, de gast herkende lang niet altijd hoe bijzonder het was wat wij hun voorschotelden en al helemaal niet hoeveel dat kostte. Als jullie eens wisten voor hoeveel geld we inkopen, dacht ik vaak. Bovendien bleek dat lang niet iedereen zelf al die afzonderlijke keuzes wilde maken. Ze wilden juist verrast worden met een mooi opgemaakt bord.

Maar mensen waren wel nieuwsgierig, want toen we open gingen stonden mensen letterlijk in de rij. En wij als organisatie waren niet voorbereid op zo'n grote toeloop. En zeker niet op de partyboten die om twaalf uur 's nachts of soms nog later aan legden. En toen kwam Johannes van Dam ook nog eens op bezoek en gaf ons maar een 6½. 'Oh wat sneu Piet', riep mijn netwerk. Tegelijkertijd stond er echter in de Financial Times een artikel over 'innovation in the hotel industry', waarin niet alleen toonaangevende hotels als het Marriott en het Intercontinental werden besproken maar ook 'one small operator in Amsterdam who is leading the way in hotel innovation'. Dus ik straalde van trots. Uiteindelijk zijn we 's nachts dichtgegaan voor niet-hotelgasten en een 'gewoon' restaurant geworden. We waren onze tijd te ver vooruit. Maar ik ben nog steeds trots dat we het uitgeprobeerd hebben.'

Wie bezochten het hotel?

'Suzannes filosofie was dat ons hotel bestemd was voor creatieve mensen uit welke sector dan ook. Het Lloyd Hotel is nooit doorsnee hotel geweest, met in elke kamer de schakeelaar op dezelfde plaats en schilderijtjes aan de wand. Een hotelkamer moest in Suzannes visie eerder een blanco canvas zijn om het creatieve brein zelf te kunnen laten werken. Meteen aan het begin hebben we de culturele attachés van alle ambassades over de hele wereld uitgenodigd om een kijkje te komen nemen. En Amsterdam City Marketing – nu heet dat amsterdam&partners – stuurde steevast journalisten naar ons. Over ons viel heel wat meer te schrijven dan over een doorsnee hotel. Dus we kregen veel gratis reclame. Na verloop van tijd kwam iedereen bij ons logeren: van de creatievelingen tot delegaties van luxe internationale ketens, en van jonge meiden die naar de flirtationfeesten in Panama gingen tot gezinnen uit de provincie.'

Hoe was de relatie met buurt?

'Het is nooit een marketing ding geweest. De buurt kwam vanzelf naar ons toe. Buurtbewoners stonden vaak op de stoep met de vraag: kunnen we bij jullie voor dit of dat terecht. Denk bijvoorbeeld aan Pink 1019. Maar ook aan de Sinterklaas van de Piet Hein school die elk jaar in ons hotel logeerde en die ik dan de trap af het terras op begeleidde waar hij door de joelende kinderen ontvangen werd. En met Kerst kwam het kinderkerstkoor optreden. Overdag vulde het restaurant zich vaak met buurt-BN'ers, zoals Kitty Courbois die zich bij ons liet interviewen, of hier hun werkafspraken hadden. En daar waren ze niet de enigen in. Uiteindelijk waren we veel meer een koffie- en lunchplek dan een restaurant waar je ging dineren.'

Waarom werd het Lloyd Hotel verkocht?

'In 2015 lasen wij op de voorpagina van Het Parool dat het Lloyd Hotel te koop stond.

Woonstichting Lieven de Key was destijds gedwongen haar commerciële bezit af te stoten en had een inschrijving georganiseerd. Het hotel werd gekocht door Rocco Veenboer, en Suzanne en Otto besloten om zich met andere projecten bezig te gaan houden. Ik bleef als enige achter. Het hotel is toen verbouwd zonder een doordacht plan, waardoor het bestaande concept geweld werd aangedaan. Dat heeft mij wel echt pijn gedaan. Anderhalf jaar later verkocht hij het hotel al weer aan een Engelse investeringsmaatschappij en bleek The Hoxton hier in te komen.

De afgelopen drie jaar waren natuurlijk helemaal vreemd vanwege corona. Februari 2020 was de laatste maand dat het hotel gewoon draaide. Nu eens gingen we dicht, dan weer een beetje open, met alle ingewikkeldheden van dien. En vanaf november 2021, toen The Hoxton aan de verbouwing begon, sloten we helemaal. Ik weet dat er negentien kamers extra gerealiseerd gaan worden, maar ben verder niet betrokken bij de verbouwing. The Hoxton vond dat het tijd werd voor een nieuw gezicht.'

Een bitterzoet afscheid?

'Ik ben 65 en als het hotel in het voorjaar van

2023 opengaat alweer 66. Hoewel ik mij niet bejaard voel, was het ook voor mijzelf een vraag of ik voor langere tijd door had willen gaan. Ik ben zo met ziel en zaligheid onderdeel geweest van die oude identiteit, dat het niet alleen voor mijzelf, maar ook voor de nieuwe exploitant ingewikkeld had kunnen zijn als dat oude gezicht nog steeds rondloopt als eindverantwoordelijke. Aan de andere kant, nieuwsgierigheid is altijd mijn drijfveer geweest en iets nieuws vind ik altijd spannend. Of dat dan in het Lloyd Hotel had moeten zijn is natuurlijk zeer de vraag.

Het feit dat na de verbouwing het oorspronkelijke concept helemaal weg zal zijn, vind ik eigenlijk minder pijnlijk. Het oude Lloyd Hotel is daarmee voorgoed van ons. Het is geschiedenis geworden en ik ben er trots op dat ik daar een rol in heb gespeeld.'

Het hele interview met Piet Boogert is te beluisteren door de QR code bij dit artikel te scannen

IJopener:

'we zullen doorgaan Met de weifelende zekerheid Om door te gaan in een sprakeloze tijd'

De IJopener verbindt en geeft achtergrond en duiding aan de buurt. De vrijwillige redactie staat midden in Amsterdam Oost en beleeft waar over wordt geschreven.

Op die manier geven we een herkenbare stem aan de bewoners en krijgen lokale problemen een gezicht. Wij zijn voor sociale initiatieven in de buurt een toegankelijk podium, om eenvoudig met elkaar in contact te komen.

Door het wegvallen van adverteerders na corona en de snel gestegen drukkosten, dreigen we nu kopje onder te gaan. Als opvolger van de Tong-Tong en de Kadekrant komt daarmee een einde aan een geschiedenis van meer dan vijf decennia papieren buurtkrant. Maar we zullen doorgaan. Samen met ondernemers, sociale organisaties en donateurs willen wij voor minstens vier keer per jaar een papieren kwaliteitskrant blijven maken.

Wat kan je doen

- Woon jij in het Oostelijk Havengebied, de Indische Buurt, op Zeeburgereiland of IJburg. Deel onze oproep met je burens en vrienden, contact: info@ijopener.nl
- Sta jij als ondernemer of sociale organisatie midden in de buurt? Meld je aan als adverteerder of maatschappelijk partner, contact: adverteren@ijopener.nl
- Stichting de IJopener heeft een ANBI-status. Maak een bedrag over op
NLS1 INGB 0006 6548 54 of via <https://doneer.ijopener.nl/> of scan de QR-code in het blad of op de website <https://www.ijopener.nl/>

Steun de IJopener!

doneer.ijopener.nl

THE PHOTO FACTORY

professionals in print

Voor de mooiste kerstkado's met een persoonlijk tintje

Shirts, schorten, puzzels, tassen, bekers en nog veel meer, te bedrukken met eigen tekening foto of tekst.

Kom langs en maak je eigen persoonlijke kado!

in 1 à 2 dagen klaar, met eigen tekening, foto of tekst

Ook je eigen kalender is in 1 dag klaar!

U vindt ons vlak bij winkelcentrum Brazilië, bereikbaar met tram 26, gratis parkeren onder de AH. C. van Eesterenlaan 15, Amsterdam, 020 - 419 7200 www.thephotofactory.nl, winkel@thephotofactory.nl

bevoegd docent geeft
gitaarles
- alle leeftijden
- alle stijlen
- klassiek en elektrisch

KNSM-Laan 768
bel voor info
06 24 12 48 85

de **PIANOTEMMER**
stemmen onderhoud reparatie restauratie

HANS KRAMER | +31 (0)6 40 06 69 37 | KNSM LAAN 756E

SINDS 1991 | WWW.PIANOTEMMER.NL

DIERENKLINIEK HAVENS Java-eiland

Openingstijden
ma. | di. | vr. 09.00 - 19.00 uur
wo. 13.00 - 19.00 uur
do. 09.00 - 17.00 uur

Behandeling volgens afspraak
tel. (020) 41 93 583

Sumatrakade 377 - 379 | 1019 PM Amsterdam

Groot voor jonge mensen.nl
therapeutische coaching voor kinderen,
jongeren en ouderbegeleiding

Samen voorkomen dat problemen van nu problemen van later worden

Knallend nieuws

TEKST: SIMONE SLOTBOOM
FOTO: MARCEL DE CNOCK

Vuurwerk. Ik ben er bang voor. Ik zeg het eerlijk. Altijd geweest. Als kind al. Ik zeg het niet graag hardop. Maar vuurwerk vind ik doodeng. Zo relaxed als ik normaal rondloop, zo onrustig ben ik rond de jaarwisseling. Alert op groepjes jongeren die met vuurwerk 'spelen'. Gewoon de deur uitgaan is al een ding. Ik woon vlak boven een enorme poortdeur waar stoere gastjes vuurwerk naar binnen gooien als hij openzwaait. De akoestiek in de immense hal geeft een 'special effect'. Dus open ik mijn voordeur heel voorzichtig en ren dan als een haas naar buiten. Een angsthaas, ja. Maar dat is pas horde één. Onderweg zijn er meerdere plekken waar de vroege knallers zich uitleven. Zodra ik heimelijk gescharrel in groepsverband zie, ga ik er ruim omheen. Mijn missie: buiten werpafstand blijven. Al lukt dat niet altijd.

Soms mikken ze expres op voorbijgangers. Hun schrikreactie zorgt voor dolle pret. Sommigen doen alleen mee om erbij te horen. Anderen vinden het afsteken cool. En sommigen zijn gewoon roekeloos. Met zichzelf én met anderen. Vaak blijft het bij geknal. Maar niet altijd. Vraag maar na op de eerste hulp. Het voelt een beetje als Russisch roulette. Alsof je vrijwillig een mijnenveld in loopt. Al liggen

er misschien niet zoveel, de kans dat je er op eentje trapt, bestaat. Het liefst blijf ik binnen. Maar dat kan niet wekenlang. Dus ik verman me en doe stoerder dan ik feitelijk ben. Elk jaar weer. Maar dit jaar voelt het anders. Het lijkt rustiger. Ik hoor soms wel een megaknal. In de avond. Van ver. Meer het type illegale vuurwerkbom. Maar het jonge spul dat graag lukraak in de rondte gooit en knalt, mis ik. Als kiespijn, dat wel. Maar het valt op. Het onrustige gevoel dat er van alle kanten onverwacht iets kan komen, heb ik niet. Ik fiets gewoon met oordopjes in, vrolijk meezingend met Spotify, over de Verbindingsdam naar Appie. Ook 's avonds. Als ik google, blijkt dat ik iets gemist heb. En niet zomaar iets. Knallend nieuws. Een algeheel vuurwerkverbod. In twaalf gemeenten waaronder Amsterdam. Het besluit was al in 2020 genomen, maar nog niet van kracht omdat er al een landelijk afsteken- en verkoopverbod was vanwege corona. Vanaf dit jaar mogen particulieren in onze stad niet meer zelf afsteken. Een pittig besluit. Want vuurwerk verbieden, niet alleen rond maar ook óp Oudejaarsavond, dat is bijna ondenkbaar. Dat gaat een stuk verder dan de wens om rond

Oud en Nieuw veilig rond te kunnen lopen. Maar hoe langer ik erover nadenk, hoe beter ik het vind. De overlast wint het al jaren van de gezelligheid. Alle schade aan stad, mens, dier en milieu is eigenlijk onnodig. Want zonder vuurwerk is het ook leuk. Ik ben soms met Oud en Nieuw in het buitenland. Waar de vuurwerktraditie niet bestaat. Daar is de jaarwisseling ook speciaal. Er zijn genoeg manieren om de avond feestelijk aan te kleden. Zonder gewonden, schade, overlast en vervuiling.

We wennen er overigens vanzelf aan. Kijk maar naar het afscheid van zwarte Piet. Na alle commotie zijn regenboogpieten nu gewoon de norm. Het lijkt vaak lastiger dan het is. Oude gewoontes loslaten. Of dat nou roken is, drank, snoepen, je ex, zwarte Piet of vuurwerk. Tradities zijn van generatie op generatie overgeleverde gewoontes. Maatschappij-breed ingesleten. Die voelen of ze bij ons horen. Alsof we er recht op hebben. Omdat het er altijd al was. Dus houden we eraan vast. Ook als dat slecht voor ons is. Of voor een ander. Of niet meer van deze tijd. Omdat we nu beter weten. We blijven doen wat we altijd al deden. Maar alles went uiteindelijk. Elke verandering. Na weerstand komt acceptatie en dan weer,

jawel: gewinning. De kinderen van nu missen straks niets. Die kennen helemaal geen zwarte Pieten. Of samen vuurwerk afsteken op straat. Zoals ze allang geen telefooncel meer kennen. Of een leven zonder

internet. Dat heet vooruitgang. We slaan ze ook niet meer. Met of zonder roe. En dat was ooit ook traditie.

Einde vuurwerk dus. Amsterdam laat het definitief los. Al zal het wennen zijn. Tegengeluid genoeg nog. En handhaving te kort. Wie toch afsteekt, loopt risico op gevangenisstraf of een pittige boete. En er is een meldpunt. Minderjarigen krijgen Halt-straft. Vuurwerk kopen mag nog wel. Voor een landelijk verbod is nog niet voldoende draagvlak, maar de trend is gezet. Zonder eigen vuurwerk, toch een knalfeest, luidt de nieuwe slogan. In ieder geval gaat Amsterdam in 2023 een schone(re) toekomst in. Dat wens ik onze lezers ook. In de meest brede zin van het woord. En mocht u door het verbod wat centjes overhouden: IJopener kan uw donatie goed gebruiken in deze dure tijd. Zo houdt u ons wél in de lucht in het nieuwe jaar. Knallend en wel. <

Naar Noord, het nieuwe Oost

Dit dubbeltochtje van de IJopener staat in het teken van Noord, de buurwijk van Oost over het IJ. Het is allang niet meer een vergeten uithoek en er is aanleiding genoeg om de pont te pakken en Noord te verkennen. Daar komt bij dat het de uitvalsbasis is voor tochtjes naar Waterland.

TEKST: JOOST VAN DER VAART
FOTO'S: BJÖRN MARTENS

We wilden weer eens met het Oostveer naar de overkant. Amsterdam is verslaafd aan z'n pontjes, toch een beetje de paardentram van de infrastructuur. Tunnels? Bruggen? Niet over het IJ, veel te modern. In Rotterdam beginnen ze aan hun derde stadsbrug, een miljardenproject. Amsterdam blijft achterom kijken. Toegegeven, zo'n pont heeft charme; zeker het Oostveer. Lekker uitwaaien op het breedste stuk van het IJ. Het kost niets en als je geen haast hebt is zo'n boottochtje stressverlagend. Noord ligt op je te wachten en verderop vind je de ijle schoonheid van Waterland.

In Noord meert het veer aan op de Johan van Hasseltweg. Je kunt daar rechtsaf naar het Vliegenbos, een stadspark van meer dan honderd jaar, genoemd naar sociaaldemocratisch politicus Willem Vliegen (1862-1947), initiatiefnemer van dit iepenrijke bos. Een aan te bevelen route, mede omdat je van hieruit makkelijk naar Nieuwendam en Schellingwoude kunt. Over de dijk uiteraard, waar je op de gevelarchitectuur van de houten dijkhuizen moet letten, een Noord-Hollandse specialiteit. Ze laten duidelijk hun band zien met de achterliggende polders, waar de bodem zacht is en bouwen met baksteen lang onmogelijk was.

Wil je de polder in, vervolg dan de dijkroute naar Durgerdam waar je fraai uitzicht hebt over het Buiten-IJ. Durgerdam, geliefd en peperduur in z'n onroerend goed, heeft tot in de twintigste eeuw van het water geleefd: handel, scheepsbouw, visserij. Wat niet iedereen weet is dat daar tot voor kort de inmiddels gepensioneerde scheepsbouwer Piet Bouhuijs mooie houten zeiljachtjes timmerde. Zijn specialisatie was overnaadse bouw, waarbij de planken van de scheepsromp elkaar overlappen. Bouhuijs woont in een opvallend pand aan de

Durgerdammerdijk. Het is ontworpen door Gerrit Rietveld, de grootvader van zijn vrouw. Iedereen met oog voor architectuur kan dit 'Rietveldhuis' vinden.

Je kunt van Durgerdam verder fietsen of lopen naar Ransdorp, met zijn platte toren van 480 jaar oud. Geld voor een spits was er niet. Het leuke voor de tochtjesmaker is: je mag 'm beklimmen. Boven op het plat kun je met helder weer ver kijken. Het IJsselmeer, het polderlandschap, de grootstad en westwaarts de kust – 't is overweldigend.

Als je geen zin hebt in platteland, ga dan van het Oostveer niet naar rechts maar volg de Johan van Hasseltweg rechtdoor. Zelf willen we deze keer naar Tuindorp Oostzaan, waar we niet eerder waren. De Amsterdamse tuindorpen, gebouwd tussen de twee wereldoorlogen, zijn te danken aan bevlogen stadsbestuurders en bouwmeesters als Wibaut, Keppler en De Miranda. Tuindorpen waren bedoeld als betaalbaar alternatief voor overvolle buurten elders in de stad.

Van het Oostveer tot aan Tuindorp Oostzaan is eigenlijk te ver om te lopen. Wij gaan op de fiets en doorkruisen op ons gemak Noord van oost naar west. Ons doel is een museumwoning in Tuindorp Oostzaan aan de Meteorenweg 174. Bepaal zelf een route, er zijn vele wegen die naar dit unieke stadsmuseumpje leiden.

Voor spijtoptanten, die alsnog de polder in willen, is er een interessante afzwenkmogelijkheid. Hoe dan ook moeten we het Noordhollandsch Kanaal over, 'een waterweg van niks naar nergens', zoals een maritiem expert eens meesmuilend opmerkte. Altijd onderbenut gebleven omdat het Noordzeekanaal zijn functie overnam. Het Noordhollandsch Kanaal is het best te typeren als sereen: ongestoord kalm. Je kunt het volgen tot aan de pont bij Het Schouw en dan rechtsaf langs de Broekervaart naar Broek in Waterland gaan. Een prachttocht. Wij zijn inmiddels in Tuindorp Oostzaan aan-

gekomen en zoeken de museumwoning op. Het is als woonhuis in oorspronkelijke staat gebleven en biedt volop informatie over de geschiedenis van de wijk, onlosmakelijk verbonden met de NDSM en de ADM. Veel werknemers van deze allang verdwenen scheepswerven in Noord woonden in Tuindorp Oostzaan. Hun bedrijven gingen failliet, rond 1985 was het gedaan met de scheepsnieuwbouw in Amsterdam. De metropool paste zich aan. Ook Noord, dat nu verdacht veel op andere stadsdelen begint te lijken. Noord is het nieuwe Oost – en omgekeerd. <

De museumwoning is elke 2e zondag v.d. maand open. Check historischarchief-toz.nl/museumwoning
De Ransdorper toren is in de weekends van 27 apr. t/m sept. te beklimmen. Juli en aug. dagelijks, m.u.v. maandag.

Buurtteam Oost, voor hulp dichtbij

Dezelfde aanpak voor alle Amsterdammers die een vraag hebben of hulp zoeken. Goed zichtbaar zijn en dichtbij. Anderhalf jaar geleden kwamen er door heel Amsterdam buurtteams. Niet meer de lappendeken van verschillende voorzieningen, maar één gezicht naar buiten en een uniforme werkwijze. Ook in Oost.

TEKST: INNA VAN DEN HOGEN
BEELD: FLYERS BUURTEAM AMSTERDAM

Onze samenleving is ingewikkeld. De overheid heeft veel regels en regelingen bedacht. Het liefst communiceert zij digitaal met ons. Maar wat als je het even niet meer zo goed weet? Als er dingen mis dreigen te gaan en je graag wat hulp krijgt om erger te voorkomen?

Of als je geld niet meer voldoende is voor de vaste lasten? Als je merkt dat je – als jongere – heel graag het huis uit wilt. Of als je ouder wordt en alleen thuis wonen steeds moeilijker is. Als je te veel blowt?

Door heel Amsterdam zijn er sinds anderhalf jaar buurtteams. Ze zijn overal en willen alle inwoners van achttien jaar en ouder die een vraag hebben, op welk gebied dan ook, van dienst zijn. Alle Amsterdamse teams werken met hetzelfde stappenplan. Voordat deze teams actief werden moest je zelf je weg zoeken in een wirwar van organisaties. Over zijn zichtbaarheid is het buurtteam in Amsterdam-Oost tevreden. Ook weten alle professionele hulpverleners het buurtteam goed te vinden. Raoul Chamuleau is medewerker van het buurtteam in Oost. In zijn team zitten ook

ervaringsdeskundigen, medewerkers van de schuldhulpverlening en sociaal raadslieden. 'Wij proberen te werken met een brede blik. Er is veel kennis in huis om in te schakelen. En we werken nu als stad met elkaar samen. We leren van elkaar en delen onze ervaringen. Dat is winst.' Hij begint te lachen: 'Regelmatig komt een Amsterdammer binnen met een probleem én een oplossing. Want zijn buurman heeft dit ook zo geregeld. Dat kan dan vaak niet.'

Vragen over communicatie met de energieleverancier of met de verhuurder, over het invullen van een belastingformulier, over welke ondersteuning er is voor een mantelzorger. Het komt allemaal langs. Een traject in de schuldhulpverlening vraagt soms meer tijd; dat kan wel drie jaar duren.

De harde werkelijkheid

De gemeente zegt – heel gul – dat iedereen met alle vragen terecht kan bij het buurtteam: 'En samen vinden we een oplossing'. Heus? Raoul ontmoet regelmatig mensen die aankloppen omdat ze economisch dakloos zijn. Ze stude-

ren of hebben een baan, kunnen prima voor zichzelf zorgen, maar hebben niet genoeg geld om de Amsterdamse huren te betalen. Ze zwerven door de stad. 'Bij de eerste klanten ga je vreselijk je best doen en echt alles proberen. Maar er is geen oplossing. De opvang voor daklozen is overbezet. Deze mensen vallen echt overal buiten. En aan een huis of een kamer kan ik ze niet helpen. Dus nu vertel ik meteen het eerlijke verhaal.'

Aan de huisvestingsproblemen van jongeren heeft zelfs de Uitkrant recent aandacht besteed. Als een kind thuis woont en eenentwintig jaar is, krijgt zijn ouder minder uitkering. Het kind gaat dan het huis uit, maar waar moet het naartoe?

Een ander voorbeeld: dementie. Helaas treft dit een groeiende groep mensen. Raoul: 'Er is aanvullende individuele ondersteuning beschikbaar voor bijvoorbeeld mensen met autisme of een verstandelijke beperking. Mensen met dementie vallen daarbuiten. Een toelating voor permanent toezicht (let op: geen zorg) valt onder de Wet Langdurige Zorg; de keuring daarvoor is heel streng en het verzoek wordt meestal afgewezen. Dan kunnen we een aanvraag doen voor dagbesteding of zoeken naar vrijwillige hulp, maar is dat bij ernstige dementie genoeg?'

Bureaucratie

Er zijn steeds meer mensen die een beroep moeten doen op de gemeente omdat ze niet meer rond kunnen komen. Het valt op dat je dan iedere keer weer opnieuw met alle gegevens op tafel moet komen. Je bent al gescreend door de gemeente. Je wilt een aanvraag indienen voor de voedselbank of omdat je wasmachine het heeft begeven en het verhaal begint dan van voren af aan: je hele administratie komt weer langs, is dat nu echt nodig? Raoul: 'Alles is gericht op controle. Het is: bewijs jij maar dat je niet zonder deze hulp kunt. Het betekent heel veel extra werk. En daar twijfel ik

soms ook aan. Hoeveel kost het niet om dit zo in details te controleren? Als het makkelijker zou zijn, levert dat iedereen waarschijnlijk geld op. Grote organisaties mogen nu geen gegevens met elkaar uitwisselen. Het zou helpen als er op dat gebied andere regels kwamen. Als onze klanten er last van hebben, moet je dan altijd de privacy voor laten gaan?

'Aan de andere kant zie je ook bij sommige klanten dat ze hun geld niet handig besteden,' nuanceert hij vervolgens. 'Dan zijn ze beter geholpen met adviezen over budgettering, zodat ze dat apparaat later zelf kunnen kopen. Verder is het ook zo dat er een groep is die afhaakt als je vertelt wat voor informatie er allemaal aangeleverd moet worden voor de aanvraag. Er zijn helaas mensen die denken dat gratis voedsel of een gratis wasmachine voor hen ook wel handig zou zijn. Bij de telefonische aanmeldienst krijgen we dagelijks vragen zoals: we hebben gehoord dat de gemeente dit of dat weggeeft. Kan ik dat ook krijgen?'

Schulden voorkomen

Op een ander terrein werkt het delen van informatie erg goed. Woningcoöperaties, energieleveranciers en zorgverzekeraars informeren de gemeente tegenwoordig al heel snel als er rekeningen niet betaald zijn. Vroeg erop af, een onderdeel van het buurtteam, gaat dan in gesprek met de mensen, kijkt heel breed wat er nodig is en biedt hulp op maat aan. Sommigen wijzen dat af, anderen zijn er blij mee. Er zijn sorteergroepen. Die komen bijeen om samen alle rekeningen te ordenen en met elkaar en een coach te kijken of het beter kan. En dat werkt.

Het buurtteam kan veel, maar niet alles is op te lossen met een gesprek of door een coach.

Het is te hopen dat ook de gemeente zelf, na anderhalf jaar praktijkervaring met de buurtteams, gedegen gaat evalueren en daarbij goed luistert naar de medewerkers. Het is prima dat er nu één organisatie is, waar je terecht kunt voor veel vragen en hulp op maatschappelijk gebied. Net als bij de huisarts als er iets is met je gezondheid. Ook de buurtteams schatten tijdens de eerste contacten goed in wat de beste aanpak voor deze of gene vraag zou kunnen zijn. Soms zit de échte vraag verstopt en praat de klant eerst alleen over het topje van de ijsberg.

Grote structurele problemen vragen om een ander antwoord. Gebrek aan betaalbare huizen voor Amsterdammers en een overvolle daklozenopvang vragen om ander gemeentelijk beleid. Een groeiende groep demente bejaarden en hun familie verdienen bredere aandacht en meer middelen. Gemeente, blijf steeds meekijken naar de vragen die het buurtteam krijgt en de mogelijkheden die het heeft, en beweeg mee met de problemen van onze buurt. <

Buurteam Oost, telefoon: 020 4620300
www.buurteamamsterdam.nl

Het decembergevoel

Voor dit laatste nummer van de IJopener in 2022 en voor mijn laatste gedicht als buurtdichter in deze krant ben ik te rade gegaan bij de klassiekers. Uit hun gedichten koos ik enkele sprekende fragmenten. Waar denk je aan als je aan december denkt en waar denk je aan als je aan het slot van 2022 denkt? Aan de feestdagen... Aan gezinnen die niet meer rond kunnen komen? Aan de oorlog in de Oekraïne, aan de kou, het niet meer leverbare gas? Ik denk aan vrede, de vrede die we voor zo vanzelfsprekend hielden, maar dat nu niet meer blijkt te zijn. De vrede die we onszelf, ons nageslacht en de wereld zo toewensen!

TEKST: JOYCE HES EN ANDEREN
ILLUSTRATIE: MARNA VAN HAL

Vondel:*

De vreê, een schat by veelen onbekent,
Die overtreft triomfen sonder end.
D'olyf behaeght my boven den laurier.
Wat is de krygh een woest verslindend dier!

C.S. Adama van Scheltema:

Vrede spreid gij uw zachte vleugels
Over de donkere aarde heen –
Over de moeden en de gewonden,
Over de duizenden, die verzwonden,
Over al de snikkende monden,
Die verbleekt zijn van geweent!

Vrede daal gij uit de lichte sferen,
Waarheen gij vluchtet voor deze wereldsmart,

Daal over hen, die u hebben verraden,

En over de dwazen, die op u smaadden,
En over de blinden, die om u baden,
Daal – daal gij weder in ons hart!

* Toen Vondel dit schreef, in 1633, was er een oorlog gaande tegen de Spanjaarden, die begon in 1568 en eindigde in 1648. Hij noemde het 'een vervloekte krygh' en in hetzelfde gedicht: 'soo moeten wy het draegen met gedult, en achten ons rampsaligh buiten schuld' (denk aan de Oekraïners nu!).

Zie ook het artikel *Op zoek naar schepen en zerken* op pagina 21.

SAMENSTELLING: CORRY ZOLL

Buurtgenoten bedankt!

Buurtcoöperatie De Eester in het Oostelijk Havengebied kan de buurtruimte kopen. Op 8 oktober werd dit heugelijke feit gevierd met alle buurtgenoten die het mogelijk maken. Met de Fanfare van de Eerste Liefdesnacht en een feestelijke borrel. Met bijna 400 buurtbewoners is ruim 200.000 euro aan Eester-obligaties en ruim 200.000 euro aan leenovereenkomsten bij elkaar gebracht. Daarnaast is een lening van 100.000 euro door de Heidemij maatschappij toegezegd, en dan zijn er ook nog vele giften. Hiermee is er zelfs financiële ruimte om de Eester te verduurzamen en te verbouwen! <

©Louis Visseren

Voer geen vossen

Ook in Amsterdam-Oost kun je vossen tegenkomen. De Amsterdamse Vogel- en Zoogdierenopvang De Toevlucht en Stichting Wildopvang doen een dringende oproep om vossen niet te voeren. Want mensen krijgen dan last van tamme vossen en die moeten steeds vaker in de wildopvang worden opgenomen omdat ze moeilijk terug de natuur in zijn te zetten. Het gevolg is dat de vos een 'probleemvos' wordt en het risico loopt om afgeschoten te worden. Het devies is dan ook: Voer geen vossen!

Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met **De Toevlucht** via 06 54601422 of met **Stichting Wildopvang** via info@wildopvang.nl. <

Doorstart grand café Genieten en herstart Muziekcafé Oost

Grand Café Genieten aan het Oranje Vrijstaaplein in Winkelcentrum Oostpoort werd door veel mensen bezocht voor de meest uiteenlopende (buurt)activiteiten, waaronder Resto van Harte en Muziekcafé Oost. En jongeren

met een afstand tot de arbeidsmarkt vonden er een fijne baan. De gemeente besloot er een flexwerkplek en ontmoetingsplek voor gemeentelijk personeel te maken. Na protest uit de buurt, verwoord door de werkgroep Behoud Grand Café Genieten, werd door gemeenteraadsleden van PvdA, GroenLinks, D66 en SP de toenmalige verantwoordelijke wethouder van de VVD aangezet de locatie weer open te stellen voor gebruik door de buurt na 17.00 uur en in het weekend. Momenteel zitten buurtbewoners en medewerkers van Stadsdeel Oost met de maatschappelijke buurtorganisaties CIVIC en Dynamo om de tafel om heropening en 'nieuw' gebruik van deze bijzondere locatie in Amsterdam-Oost te realiseren. Na Resto van Harte, dat iedere dinsdag buurtbewoners ontvangt voor een heerlijke maaltijd, heeft op 11 december ook Muziekcafé Oost zijn herstart beleefd. 'Genieten' zal hopelijk snel weer uitgroeien tot een van de meest bezochte en waardevolle buurtgerichte trefpunten in Amsterdam-Oost. <

Help mee om de Indonesië-collectie digitaal te maken

Het Tropenmuseum lanceerde op 24 november het digitale platform Tag The Picture: een unieke tool om met hulp van vrijwilligers de omvangrijke Indonesische fotocollectie beter doorzoekbaar te maken en zo de collectie toegankelijk te maken voor iedereen. Dankzij vrijwilligers kunnen 500.000 foto's straks van juiste beschrijvingen worden voorzien. De foto's zijn onderdeel van de collectie van het Tropenmuseum en Museum Volkenkunde, samen onderdeel van het Nationaal Museum van Wereldculturen (NMVW). Op het platform worden ook 50.000 foto's van Museum Bronbeek toegevoegd. De foto's komen uit de periode van 1850 tot nu, grotendeels uit de tijd van de Nederlandse overheersing, en zijn gemaakt door verschillende fotografen.

Meer informatie en aanmelden als vrijwilliger: www.tagthepicture.nl <

©TropenMuseum_Collectie_NMVW

Leesclub zoekt nieuwe leden

Samen over boeken praten is leuk én verrijkend. Je bekijkt een boek met andere ogen en

ontdekt nieuwe dingen. Bovendien ontmoet je leuke mensen. Leesgroep Amsterdam Java Oost N1 verwelkomt graag nieuwe leden. De groep komt eens in de 6 à 8 weken bij elkaar op een vrijdagmiddag, in de OBA op het Javaplein. Aan geïnteresseerden wordt een bestandje opgestuurd met de boeken die komend seizoen worden gelezen en besproken. Daarin staat ook informatie over de groep. Is je belangstelling gewekt en wil je meer weten? Daarvoor kun je terecht bij de contactpersoon van de leesgroep via e-mail (feng2mar@gmail.com). De leesgroep kiest de boeken uit door deskundigen van de landelijke leesclub-organisatie Senia opgestelde boekenlijsten.

Zie www.senia.nl voor meer informatie. <

New Voices – werk van gevluchte fotografen

Met behulp van het medium fotografie is de afgelopen maanden onderzoek gedaan naar de positie van nieuwkomers in Nederland. De expositie toont de resultaten van dat onderzoek. Rode draad in de beelden zijn de dubbele gevoelens die veel nieuwkomers ervaren. Blijheid over een leven in vrijheid, maar treurnis over wat ze achter hebben moeten laten. Maar ook de kennismaking met een nieuwe cultuur en alle verbazing en verwondering die dat oproept. En onbegrip over een inhumane asielsysteem in een land dat zich laat voorstaan op humanitaire waarden. De deelnemende fotografen zijn afkomstig uit Afghanistan, Syrië, Iran, Turkije en de Verenigde Arabische Emiraten. Sommigen wonen hier al jaren, anderen nog maar kort. New Voices is een project van RFG Magazine, een organisatie die journalisten met een vluchtelingenachtergrond ondersteunt.

Te zien t/m 30 januari 2023, OBA Oosterdok (4e etage). <

©Handan Tufan

Kroeg gaat met buurt en tijd mee

Zullen we nog even de kroeg in? En waar dan? De Javastraat in de Indische Buurt is altijd gezellig, zowel in de zomer als in kersttijd. Maar bij nadere beschouwing blijken alle horecabedrijven eetgelegenheden. Dus gaan we weer naar Gijs de Rooy, Javastraat 1. Al 75 jaar.

TEKST: HANNIE RAAFF
FOTO'S: BJÖRN MARTENS

Ik voel me hier helemaal in 't Schaep met de 5 pooten, zegt mijn vriendin Trees, die in het deftige Groningse Haren woont. Tevreden kijkt ze naar de Perzische kleedjes op de tafels, de glas-in-loodramen, de donkere toog en de veelkleurige gasten aan de bar. Het is een onvervalste Amsterdamse bruine kroeg. Mijn zoon gaat er voetbal kijken, mijn schoondochter wil er biljarten. Mijn neef Pim die al 60 jaar in Amerika woont, voelt zich hier geen toerist. Mijn lief wil ook wel mee naar Gijs, al kun je er geen goed gesprek met elkaar voeren. De muziek staat iets te hard en de gasten zijn een beetje luidruchtig. Maar ze hebben hier wel zijn favoriete witbier en ossenworst. Nou ja, dat goede gesprek bewaren we wel voor thuis, net als gezond eten. Je gaat naar de kroeg voor een borrel, een goed glas bier en om een beetje te ouwehoeren en mensen te kijken. En dat lukt heel goed bij Gijs. Al 75 jaar!

Gezellig conservatisme

Het pand bestaat al sinds 1906. Het was oorspronkelijk een stationskoffiehuis. De vader van de huidige Gijs kocht het pand in 1947. Hij stierf al toen hij 48 was. Gijs was toen 17 en al prima in staat om de zaak over te nemen. Hij had op de ambachtsschool zijn horecapapieren gehaald, maar in die dagen moest je 25

zijn voor een vergunning. Voor Gijs werd een uitzondering gemaakt, en op zijn 22e werd hij de jongste kastelein van Amsterdam.

Hij kent zowel het horeca-leven als de Indische Buurt als zijn broekzak. Natuurlijk zijn er moeilijke tijden geweest. Het zwaarst waren de jaren tachtig. De buurtbewoners kregen meer welvaart en vertrokken naar een huis met een tuin. In de sociale huurwoningen die ze achterlieten kwamen mensen met een laag inkomen, nieuwkomers van verre. Het verenigingsleven verdween en daarmee een belangrijk deel van de vaste klandizie. Maar in de jaren negentig krabbelde de buurt weer uit het dal. Er kwamen koopwoningen met meer koopkrachtige bewoners, meer jongeren en oude Amsterdammers uit Purmerend hadden soms last van heimwee naar hun oude buurt en naar hun potje bier bij Gijs. Er kwam weer een biljartclub en een dartclub. De klandizie is nu een duidelijke afspiegeling van de Indische Buurt: multiculti, oud en jong.

Gijs heeft de sfeer van de ouderwetse bruine kroeg behouden. Wel kwamen er moderne gescheiden toiletten en een akoestisch plafond tegen de geluidsoverlast. Roken mag alleen buiten onder de rode markiezen. En er kwam een mooie keuken, waar Gijs zelf zijn gehaktballen draait, frituurt en één keer per week stampot kookt.

De toekomst ziet er goed uit

Het 75-jarig bestaan van het café is uitbundig

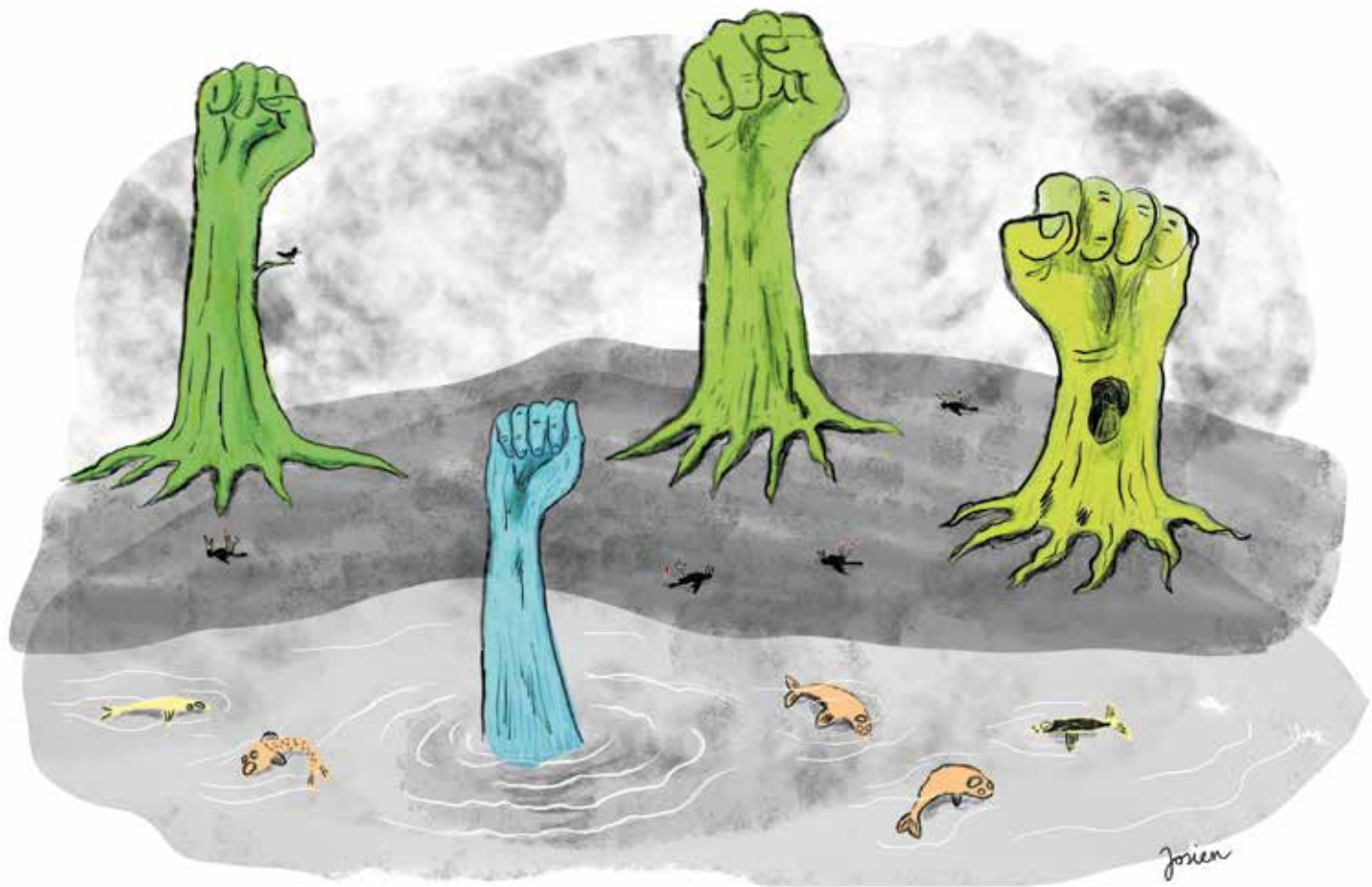
gevierd, en terecht. Gijs is met pensioen, maar woont nog boven het café. Hij is er nog regelmatig te vinden om schoon te maken, op te ruimen en in de keuken te werken. Hij heeft de zaak overgedragen aan zijn schoonzoon Marco, ook een 'De Rooy' (maar geen familie). Die heeft economisch gezien een gezonde zaak overgenomen. Ze zijn heelhuids de coronatijd doorgekomen, mede dankzij het fijne terras. Het personeel blijft jarenlang in dienst omdat ze het naar hun zin hebben. Marco heeft kleine aanpassingen gedaan. Op de kaart staan nu meer soorten bier en frisdrank. En lekkere wijn!

Dat laatste wil ik wel eens proberen en mijn kritische buurvrouw gaat mee. We bestellen wijn met een borrelplankje. Ze hebben verschillende soorten. Wij gaan voor een warme borrelplank met (eventueel vegetarische) bitterballen, vlammetjes, kaastengels en minifrikandellen. De wijn smaakt naar meer en we krijgen een oliebol van de burens als toetje. We koken die avond niet meer en de rest van de week eten we heel veel groente.

Kortom, dit buurtcafé gaat minstens nog eens 75 jaar mee. Het pand is gekocht, dus ze hebben geen last van huurverhogingen. Ze hebben geen contract met een brouwerij en zijn dus onafhankelijk. 'En in mijn volgende leven word ik weer kastelein', zegt Gijs trots.

Dus de 150 jaar haalt dit mooie café zeker ook nog wel. <

Het klimaat in the picture!

De rebellen van Extinction Rebellion (XR) vinden dat de overheid veel te weinig doet tegen de opwarming van onze aarde. Om hun boodschap kracht bij te zetten verstoren ze een concert in ons Concertgebouw en bezetten ze de landingsbaan voor privévliegtuigjes op ons Schiphol. Tijd om met twee rebellen uit ons verspreidingsgebied te gaan praten.

TEKST: TINEKE KALK
ILLUSTRATIE: JOSIEN VOGELAAR

Tot negen maanden geleden had de 42-jarige Bart Notelaers nog nooit aan welke actie dan ook meegedaan. Inmiddels is hij al diverse keren gearresteerd. Bart woont in het Oostelijk Havengebied en werkt bij een biologische supermarkt. Nadat hij zich uitgebreid in de klimaatcrisis had verdiept, was hij zo geschrokken dat hij zich aansloot bij XR, de beweging die sinds 2018 burgers wereldwijd oproept om op een niet-gewelddadige manier hun overheid duidelijk te maken hoe urgent de klimaatproblemen zijn.

Binnen XR kun je lid worden van verschillende werkgroepen, cirkels genoemd, van 'media', 'kunst' of 'politieke strategie' tot de werkgroep 'actie en logistiek' waar Bart deel van uitmaakt. Ook krijg je eerst een grondige 'opleiding' tot activist, waarbij vragen behandeld worden als: wat zijn mijn rechten? wat kan de politie doen en wat niet? hoe verloopt een eventuele aanhouding, en hebben een arrestatie en een straf effect op mijn baan of carrière?

Bart: 'Zo'n training is ook bedoeld om erachter te komen of deelname aan een directe actie iets voor jou is of dat je liever teksten gaat schrijven of lid wordt van de kookgroep.' Daarnaast had Bart veel aan de training in geweldloosheid: 'Om de beurt speelden we de rollen van agent en actievoerder. Je voelt dan hoe het is om bij een blokkade weggesleept te worden of om als agent een demonstrant weg te slepen. Je merkt dat zo'n situatie niet alleen voor een demonstrant, maar ook voor

een politieagent spannend is. Tegelijkertijd ervaar je hoe krachtig het is als je met z'n allen gaat zingen waardoor je voelt dat je er niet alleen voorstaat.'

De Duitse Miriam Meissner woont in de Indische buurt, werkt aan de Universiteit van Maastricht in het vakgebied 'sociologie en environment' en is 36 jaar. Voor haar werk zit ze een paar weken in Berlijn dus zoomen we. In 2019 maakte ze in Londen kennis met XR op een manifestatie waar allerlei mensen, van een schooljongen tot een zwangere vrouw, vertelden hoe bang ze waren voor de toekomst omdat de tijd om de global warming tegen te gaan opraakte. Ze was al milieubewust en besloot in Amsterdam mee te doen met een actie van XR waarbij de weg naar het Rijksmuseum werd geblokkeerd. De organisatie had toen zorgvuldig uitgezocht welke plek de meeste aandacht zou genereren, maar waar ambulances nog langs zouden kunnen rijden.

Actie Schiphol

Onlangs, op 5 november jongstleden, stond Miriam, samen met Greenpeace, een aantal actiegroepen en politieke partijen, op Schiphol Plaza. 'Dat we ons bij de actie "Krimp luchtvaart" op privévliegtuigjes richtten, vond ik heel sterk. De rijken stoten, niet alleen met hun vliegtuigen, waanzinnig veel meer uit dan armere mensen die ook nog eens eerder slachtoffer zijn van de klimaatcrisis.'

Bart zat in het afleidingsgroepje dat een bepaalde verbindingsbrug naar Schiphol moest blokkeren. Daar kreeg hij te maken met een boze Schipholwerknemer die klaagde dat hij drie kinderen had en kostwinner was. 'Ik probeerde hem duidelijk te maken dat deze actie juist bedoeld was om zijn drie kinderen een toekomst te geven.'

Wat vinden ze eigenlijk van de 'kunst-acties'? Bart: 'Ik vind dat daar de relatie tussen de boodschap en de actie voor het grote publiek onduidelijker is. Maar anderzijds geeft het wel aan hoe radeloos sommige actievoerders zijn. Ze hebben het gevoel dat de klimaatboodschap niet tot de overheid doordringt.' Ook Miriam vindt de boodschap niet duidelijk, maar de morele ophef over de acties staat voor haar in geen verhouding tot wat er aan het hand is met het klimaat. Of zoals iemand het formuleerde: 'do we really care more about Van Gogh's sunflowers than the real ones?'

Zelf doet Bart vaak mee aan acties in het kader van een langlopende campagne tegen de subsidiëring, 17,5 miljard euro per jaar, van de fossiele industrieën. En ook hij heeft zich toen een keer vastgelijmd, bij het bezetten van de lobby van het ministerie van Financiën. Op dit moment is Bart bezig met het organiseren van lezingen en gesprekken om de mensen te informeren over de klimaatcrisis en Extinction Rebellion. Deze zullen onder andere plaatsvinden in Buurtcoöperatie de Eester. <

Een baken van licht in donkere dagen

Met kerst voor de deur en energie op rantsoen, besluit de IJopener een bliksembezoek te brengen aan Tim Doornewaard, straatmanager van de Javastraat. We praten over de donkere dagen die op komst zijn. De afgelopen twee jaar was de Javastraat een baken van licht in sombere winters. Bewoners en winkeliers ontstaken toen zelf de feestverlichting.

TEKST: RUBEN CARDOL
FOTO: MARCEL DE CNOCK

Tim vertelt dat de gemeente, vanaf 2019, een verbod instelde op het ophangen van feestverlichting in de bomen in de Javastraat en op het Javaplein. 'We moesten toen op korte termijn iets bedenken en zijn daarvoor met de ondernemersvereniging om de tafel gaan zitten.' Het optuigen van constructies die over de straat worden gehangen, zoals bijvoorbeeld in de Kalverstraat, is erg kostbaar. 'We hebben toen besloten om de bewoners erbij te betrekken. Voor een tientje per snoer kochten we slimme kerstverlichting en hebben we bewoners gevraagd wie er aan het initiatief mee wilde doen. De belang-

stelling bleek uiteindelijk overweldigend.' Meer dan driehonderd adressen meldden zich aan om de Javastraat vanaf het eigen balkon met feestverlichting te versieren. 'Het eerste jaar kreeg ik daar echt kippenvel van. Afgelopen jaar hebben we het ook gedaan, maar toen in iets mindere mate.' Met een algehele winkelsluiting enkele dagen voor kerst was er afgelopen winter van een feeststemming geen sprake. 'Ik heb goede hoop dat we het dit jaar weer goed aan kunnen pakken en dat we opnieuw op driehonderd balkons licht zien schijnen.' Wanneer de ondernemersvereniging de feestdagen nieuw licht gaat inblazen kan Tim nog niet zeggen. '140 winkels achter

een besluit krijgen valt nog niet mee, maar ik verwacht dat we ergens in de komende weken akkoord krijgen en dat we weer wat brieven op de bus kunnen doen.' <

Intussen aan de Oranje-Vrijstaatkade Het is een mensenrecht

TEKST: LISA SCHEERDER

Het is een onderwerp waar mensen niet graag en veel over praten. Omdat het een gevolg is van armoede en daar loopt men niet graag mee te koop. Feitelijk is het een dubbeltaboe.

Aan het woord is een meespreker bij de vergadering van de stadsdeelcommissie. De meespreker is naar de vergadering gekomen omdat er een ongevraagd advies over menstruatie-armoede van de grootste partij in ons stadsdeel, Groen-Links, op de agenda staat. De fractievoorzitter van deze partij vindt dat er niet langer gewacht kan worden op de gemeenteraad of de landelijke politiek. Bovendien zijn andere landen, zoals Schotland, al veel verder. Het is daarom tijd dat Amsterdam zich inzet om dit probleem te verhelpen. De stad kan bovendien tastbare vooruitgang maken op het gebied van gendergelijkheid door het op een duurzame manier aan te pakken. Hoe? Door mensen op eenvoudige en waardige wijze toegang te laten krijgen tot gratis menstruatieproducten. Menstruatie-armoede vormt een extra hindernis voor mensen die menstrueren en verkleint daarmee de kansengelijkheid. Op een menswaardige manier menstrueren is een mensenrecht. Daarom zou het stadsdeel gratis menstruatieproducten moeten verstrekken op locaties waar jongeren en waar mensen in kwetsbare posities komen. Zoals scholen, openbare instellingen, buurtcentra, asielzoekerscentra, winteropvang en andere opvanglocaties. Ook zou het stadsdeel moeten zorgen voor voldoende openbare sanitaire voorzieningen waar menstruerende mensen in privacy en op een veilige en hygië-

nische manier hun menstruatieproducten kunnen verwisselen. Tot slot is een campagne op alle basis- en middelbare scholen in Oost noodzakelijk om voorlichting te geven over wat menstruatie is, welke producten er zijn en hoe die werken. Zo zal het stigma rondom menstruatie en menstruatie-armoede verdwijnen.

Dan is het woord aan de andere partijen. De spreker van de Groenen Basis Piraten ziet in het voorstel voldoende aanleiding om eindelijk eens een basisinkomen in te voeren. D66 weet dat menstruatieproducten in een mensenleven tussen de zestig en negentig kilo aan afval opleveren, waarvan 90% ook nog eens plastic, en wil weten of er nagedacht is over andere producten dan de wegwerpproducten. PvdA roept het stadsdeel op om op het stadsdeelhokkantoor een afhaalpunt voor tampons en maandverband in te richten. Ook moet het lokale betaalmiddel van Oost, de makkie, op dit moment alleen bij slaggers en bakkers in te wisselen, ook bij drogisterijen in Oost inwisselbaar worden, zodat bewoners van Oost in staat zijn om een wat duurder doch duurzamer menstruatieproduct, de menstruatiecup, aan te schaffen.

Een interruptie van de meespreker volgt: duurzaamheid is heel belangrijk, en ook het milieu, maar belangrijk is dat mensen een vrije productenkeus hebben. Voor sommige vrouwen speelt een seksueel trauma en die willen niet iets inbrengen in de vagina. Ook vanuit religieus oogpunt en de mythe rondom het maagdenvlies kan een tampon of een cup ongewenst zijn. Hetzelfde geldt trouwens ook voor de menstruatiedisc.

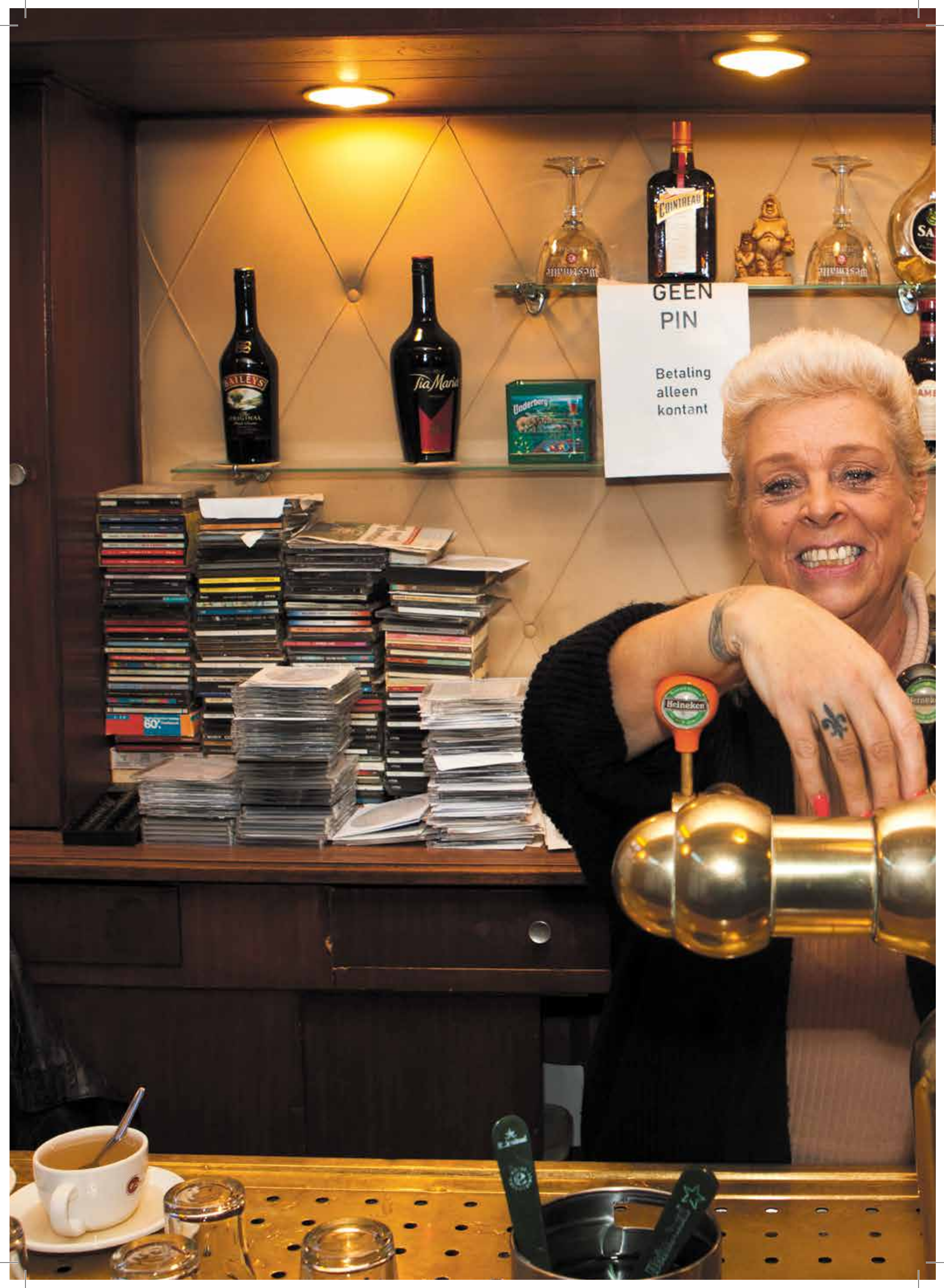
DENK roept op om meer openbare en gratis toi-

letvoorzieningen voor vrouwen te realiseren. De SP merkt op dat eerst dat Fressen komt en dann die Moral. Onze moraal is wel erg diep gezonken als dat ten koste gaat van menstruatieproducten, aldus de SP. Méérbelangen denkt dat het een stadsbreed verhaal is en in de gemeenteraad besproken moet worden. De VVD betwijfelt of er bij het stadsdeel geld is om hierin te investeren.

Het leidt tot een tweede interruptie van de meespreker: het valt op dat het gelaat van de VVD-fractievoorzitter elke keer een sterke non-verbale reactie vertoont als het gaat over mensen die menstrueren. Maar er zijn ook transmannen die als vrouw zijn geboren en nog steeds een baarmoeder hebben maar nu door het leven gaan als man en nog steeds menstrueren. De VVD bedankt de meespreker voor de uitleg.

Dan is het tijd voor het stadsdeel. De voorzitter geeft aan dat het aantal uitgiftepunten binnen het stadsdeel verdubbeld zal worden, dat er een damestoilet in het Oosterpark komt, dat de GGD een campagne gaat ontwikkelen, dat horeca de wettelijke plicht heeft passanten in hun etablissement te laten toileteren en dat de uitgiftepunten voor menstruatieproducten te vinden zijn op armoedefonds.nl/menstruatie-armoede. Het ongevraagde advies wordt unaniem aangenomen. <

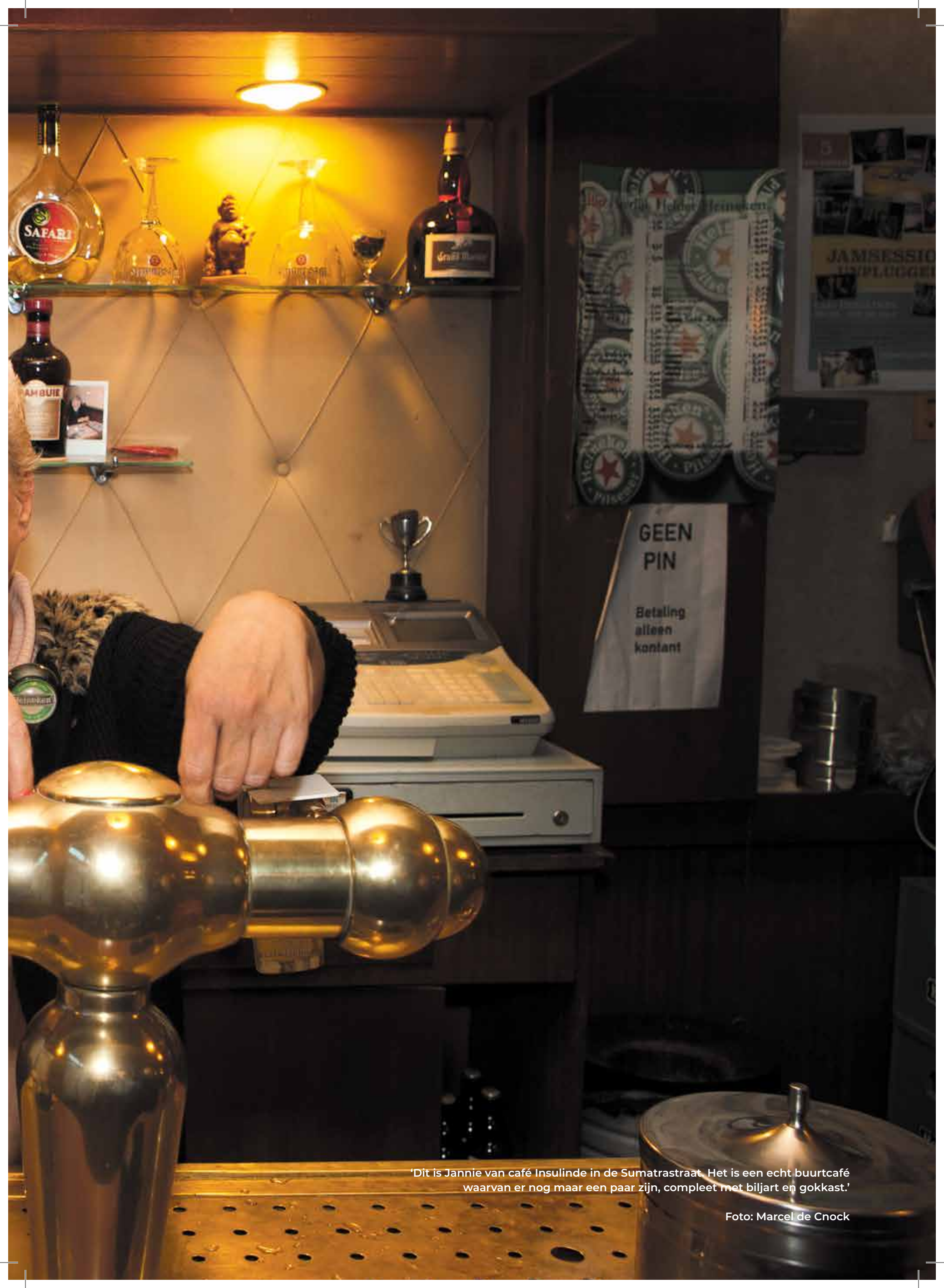
Elk nummer doet IJopener kort verslag van de maandelijkse vergaderingen van de stadsdeelcommissie Oost in de vergaderzaal aan de Oranje-Vrijstaatkade.

GEEN
PIN

Betaling
alleen
kontant

'Dit is Jannie van café Insulinde in de Sumatrastraat. Het is een echt buurtcafé waarvan er nog maar een paar zijn, compleet met biljart en gokkast.'

Foto: Marcel de Cnock

Het opvallende 'Blauwe Huis' aan de Zeeburgerdijk

Gedoneerde fietsen gaan na controle in de werkplaats weer veilig de deur uit

Leegstand anders oplossen

In het Blauwe Huis aan de Zeeburgerdijk zitten geen gewone mensen. Hier zitten mensen met een groot hart. Initiatieven en bedrijfjes die de wereld gewoon een beetje beter maken. Met kleine en grote dingen. Dit meldt de website van het Blauwe Huis. Op 17 november werd voor buurtbewoners een rondleiding en kennismaking met deze mensen georganiseerd.

TEKST: CORRY ZOLL
FOTO'S: BJÖRN MARTENS

Soms komt zo'n pareltje op je pad. Dit is het geval met de mensen, bedrijfjes en organisaties die in het Blauwe Huis bezig zijn met van alles en nog wat. Maatschappelijke organisaties, startende ondernemers, kunstenaars en ander creatief talent zijn in het pand te vinden. Ondanks de blauwe kleur is het niet een pand dat direct opvalt of vragen oproept over wat er zich zou kunnen afspelen achter de witte en rode toegangsdeuren. Zelfs het feit dat er groot het woord VERANDERS op staat maakt geen verschil.

Leegstaand vastgoed

Het pand wordt nu beheerd door Stichting LOLA (Leegstand Oplossers Amsterdam). Voorheen was Vluchtelingenwerk in het pand gevestigd. Het pand is eigendom van woningcorporatie De Alliantie. De Alliantie heeft al jaren plannen om op het perceel woningen te bouwen voor sociale huur, en LOLA heeft te horen gekregen dat ze over een half jaar het pand moeten verlaten. Er wordt dus gezocht naar een nieuw leegstaand pand om de huidige gebruikers te huisvesten.

LOLA draagt zorg voor maatschappelijk leegstandsbeheer van gebouwen, de omgeving ervan en activiteiten die er plaatsvinden in Amsterdam en omstreken. Er zijn inmiddels vijftien broedplaatsen in leegstaand vastgoed. Op die manier wordt geconcurrereerd met commerciële anti-kraakbureaus. Het is een unieke aanpak en zo wordt verbinding gemaakt tussen maatschappelijk initiatief, ondernemerschap, de buurt en gebiedsontwikkeling. LOLA stelt mensen altijd voorop om er zorg voor te dragen dat de stad van de bewoners blijft. Zodat mensen zich verbonden kunnen voelen met de ruimte, de gebouwen en de ontwikkeling van hun leefomgeving. <

Gereedschap, kleding en kunst

Hieronder worden enkele van de ongeveer tien organisaties die gebruik maken van het Blauwe Huis uitgelicht, om een indruk te geven van de zeer uiteenlopende activiteiten in het pand.

Gered gereedschap

Al veertig jaar is Gered Gereedschap actief met het inzamelen en repareren van gedoneerd gereedschap. Gered Gereedschap steunt (leerling)vakmensen in ontwikkelingslanden met kennis en middelen. De juiste gereedschappen en machines en gegeden vakopleidingen met verdere begeleiding naar een baan en op het werk. Het geeft vakmensen de kans om een zelfstandig bestaan als bijvoorbeeld timmerman, automonteur of kleermaker op te bouwen. www.ggamsterdam.nl

De Regenboog

In de fietswerkplaats wordt gewerkt door onder andere statushouders en ex-gedetineerden. Gedoneerde fietsen worden opgeknapt zodat mensen met een krappe beurs veilig met de fiets de straat op kunnen gaan. Ook is de fietsenmakerij de uitvalsbasis voor het Streetwise Cycleteam. In september was er een groot sport- en beweefestival van Stichting Life Goals in het Olympisch stadion. Samen met de Regenbooggroep organiseerde HVO-Querido onder de naam Streetwise Cycle Team het onderdeel wielrennen om meer mensen op de fiets te krijgen en enthousiast te maken voor wielrennen. www.deregenboog.org

Atelier Made Here

In atelier Made Here wordt op duurzame

manier kleding gemaakt. Een drietal Syrische vluchtelingen zetten hier samen met de initiatiefneemster hun beroep als kleermaker voort. Er wordt gewerkt met gerecycled textiel. Van oude overhemden wordt bijvoorbeeld kinderkleding gemaakt. www.ateliermadehere.nl

Layco Medical Devices

Bij Layco Medical Devices worden betaalbare en herbruikbare medische hulpmiddelen ontworpen en beschikbaar gemaakt voor minder kapitaalkrachtige landen om de gezondheidszorg daar voor grotere groepen toegankelijk te maken. Tegelijkertijd willen ze door hergebruik van medische hulpmiddelen de impact op het milieu verkleinen. www.laycomedical.com

Kunstenaar MATHILDE µP

Mathilde ontwerpt, fotografeert en schildert al jarenlang. Deze kunstenaar heeft dit jaar voor de jaarlijkse sint-maartenoptocht op 11 november in de Indische Buurt een grote lampion gemaakt. Op de uitnodiging voor de optocht stond vermeld: Prachtige lichtsculpturen, zelfgemaakte lampionnen, grote lichtkostuums en bijzondere ruimtezwezens sluiten zich ook dit jaar weer aan om de buurt te verlichten. Iets om te onthouden voor november volgend jaar! www.mathilde.mupe.nl

Neem vooral ook een kijkje op de websites van de andere inspirerende bewoners van het Blauwe Huis:

Amsterdams Buurdfilmfestival

www.abff.nl

Mediahuis Aimiro en Afrobieb

www.afrobieb.nl

InSpiereeatelier Made Here

www.inspiereer.nu

Webshop vintage kleding Audelà

www.audela.nl

Ontwerper Elle La

www.elle-la.com

Favela Painting

www.favelapainting.com/UNITED-PAIN-TING-AMSTERDAM

Suggesties voor leegstaande panden in de buurt zijn welkom! Deze kun je doorgeven aan stichting LOLA via info@leegstandoplossers.nl.

Energiek naar een gasloze toekomst

Met een koude winter en hoge gasrekening voor de boeg zoekt de IJopener naar positieve energie. Maar waar vind je die? Het Amsterdam Energy City Lab en de OHG Energiecommissie bieden een inkijkje in het Oostelijk Havengebied van de toekomst.

TEKST: RUBEN CARDOL
FOTO: MARCEL DE CNOCK

De OHG Energiecommissie komt voort uit buurtcoöperatie De Eester en is een initiatief van buurtbewoners die een stap extra willen zetten in de energietransitie. Voorzitter Jos van der Lans vertelt dat de oorsprong ligt bij een BuurtTop in 2019 in Pakhuis de Zwijger waarin zo'n 150 bewoners discussieerden over de toekomst van het Oostelijk Havengebied: 'We wilden af van korte-termijnprojecties. Wat zou de agenda voor 2025 moeten zijn, daar hebben we een dag over gepraat. Een belangrijke uitkomst was het verlangen om als buurt versneld te verduurzamen en eerder van het gas af te gaan.' Het is een flinke opgave. Alleen al in het Oostelijk Havengebied gaat het om bijna vierduizend woningen. De commissie bestond aanvankelijk uit tien mensen, maar inmiddels zijn er zo'n 25 vrijwilligers aangesloten die elk op hun eigen manier bezig zijn met de energietransitie. 'Wij kwamen tot de conclusie dat de rol van vraagbaak en verbinder het beste bij ons past. Als wij zelf het voortouw nemen dan loop je het risico dat een VvE achterover gaat leunen. Voor die rol hebben we de menskracht niet. De opgave verschilt enorm per gebouw en de VvE moet daar uiteindelijk zelf over besluiten. Door te informeren en aan te sporen om zelf actie te ondernemen kan er in één gebied veel meer gebeuren', vertelt Jos.

Waarom investeren in het verleden?

Een voorbeeld van een actuele uitdaging is het vervangen van rookgaskanalen. Dat is een renovatie die tienduizenden euro's per VvE kost. 'Dit roept direct de vraag op of in een gasloze toekomst deze investering nog zinvol is. Wij adviseren dan over een tussenoplossing. In zekere zin doen wij het werk dat de gemeente in 2030 zou moeten doen als de stad van het gas af gaat.'

De Energiecommissie ziet sinds een jaar dat de inspanningen niet alleen gehoor vinden, maar ook tot actie leiden. Een versnelling, deels gedreven door de energiecrisis. Op dit moment richt de Energiecommissie zich op vier gebieden: het KNSM-eiland, de Oostelijke Handelskade, het Entrepot-gebied en de pakhuizen langs de Entrepothaven met de achterliggende Architectenbuurt.

Resourcefully, een adviesbureau op het gebied van de stedelijke energietransitie, is door de Energiecommissie gevraagd een eerste verkenning te doen naar oplossingen die duurzaam en betaalbaar zijn.

Leven met de zon

De energietransitie en roep om te verduurzamen stelt bewoners namelijk voor grote uitdagingen. Het zal een enorme impact hebben op de leefomgeving en noodzaakt tot slim-

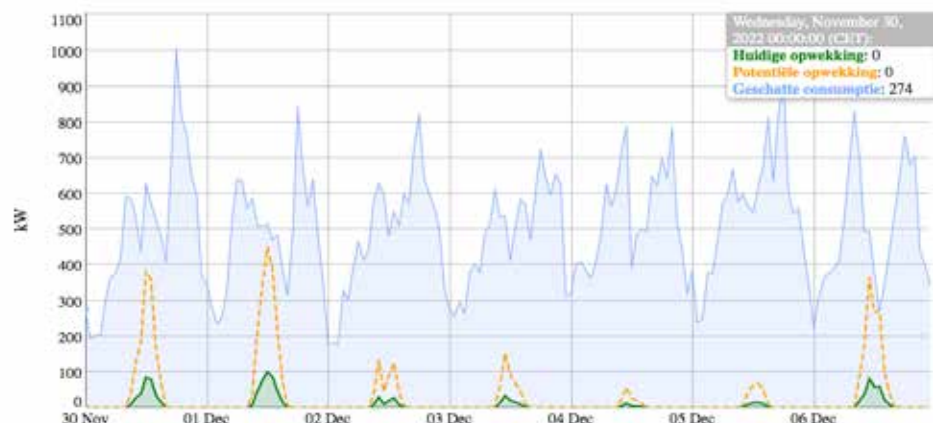

mer energiegebruik. Volgens Jos kan dit niet door de overheid alleen geregeld worden en is 'het tijdperk van achteloos energiegebruik' voorbij. Bewoners zullen hun gedrag moeten aanpassen. Jos: 'Wij zijn in dat proces een katalysator. We dragen oplossingen aan, maar mensen moeten zelf in beweging komen. Als je via zonnepanelen lokaal veel elektriciteit opwekt, dan is het efficiënt als je dat aanbod in balans brengt met de vraag. Dat vraagt om slimme systemen.'

Op zoek naar de balans

David Plomp is werkzaam bij Resourcefully en het Amsterdam Energy City Lab en één van de buurtbewoners die, vanuit zijn eigen expertise als financieel analist op het gebied van de energietransitie, helpt bij de commissie. Hij vertelt over de wijkenergiemonitor die inzicht biedt in het elektriciteitsgebruik van huishoudens. Op basis van 25 huishoudens die hun energiedata beschikbaar stellen is een inschatting gemaakt van de consumptie in de hele buurt. 'De wijkenergiemonitor geeft per uur aan hoeveel elektriciteit er in de buurt wordt opgewekt en verbruikt. Zo zagen we bijvoorbeeld dat er zelfs in de wintermaand februari uren waren dat er op Sporenburg meer stroom werd opgewekt dan verbruikt. In 2023 starten we met een pilot waarin we met behulp van prijsprikkels gaan kijken of huishoudens hun gedrag willen aanpassen aan de ruimte die op het net beschikbaar is.' Naast de wijkenergiemonitor geeft het City Lab ook gratis advies over het plaatsen van zonnepanelen. 'Waar hebben panelen de meeste potentie, hoeveel levert het op voor een VvE en wat is dan de terugverdientijd. Door te helpen in de begeleiding trek je mensen over de streep.' <

22% van de daken heeft nu zonnepanelen dat levert 658 kW tijdens de piekuren

Stroomverbruik en stroomopwekking uit zonnepanelen op Sporenburg in eerste week van december

Mofjes en mutsjes

Dankzij een milde herfst en een volle gasopslag is de gasprijs weer aan het dalen. Zo lijkt de gevreesde energie-armoede van huishoudens minder ernstig uit te pakken. Hoe zit het eigenlijk met de energie-armoede in onze stad?

TEKST: LISA SCHEERDER
ILLUSTRATIE: JOSIEN VOGELAAR

Huishoudens in Nederland betalen veel meer voor energie dan die in de meeste Europese landen. Voor gas betalen we zelfs bijna twee keer zoveel als het gemiddelde in Europa. Onze stroomprijs ligt bijna 15% hoger. Als een huishouden meer dan 10% van het inkomen moet uitgeven aan energiekosten, spreken we van energie-armoede. Volgens de gemeente zijn er zes wijken in Amsterdam waar meer dan 20% van de huishoudens met energie-armoede te maken heeft. Het betreft drie buurten in Noord: Volewijck, Tuindorp Buiksloot en IJplein/Vogelbuurt. Nieuw-West heeft er een: Slotermeer-Zuidwest, net als Zuidoost: Holendrecht/Reigersbos. Tot slot is er ook een zo'n buurt in ons eigen stadsdeel: Betondorp. Welke bewoners worden getroffen door energie-armoede? Gaat het om de oudste of de jongste mens? Of gaat het om de Amsterdammer die in de grootste, in de kleinste, of de minst geïsoleerde woning woont?

Leeftijd

In onze stad tellen Geuzenveld, de Waterlandpleinbuurt en IJburg West de meeste kinderen. De meeste pubers wonen ook in IJburg West, en verder in het Oostelijk Havengebied en Geuzenveld. De meeste jongvolwassenen wonen in Middenmeer, gevolgd door de Westlandgrachtbuurt en Overtoomse Veld. Dertigers wonen massaal in de Oude Pijp, in de Jordaan en in Landlust. Veertigers wonen in IJburg West, het Oostelijk Havengebied en Geuzenveld. Logisch, want dat zijn de ouders van al die stadse pubers. In het Oostelijk Havengebied en in IJburg West wonen ook de meeste vijftigers. Net als in De Aker trouwens. Dan de zestigers: die bevolken de Jordaan, Sloten en ook weer het Oostelijk Havengebied. Het verspreidingsgebied van de IJopener is dus verge-

ven van de boomers. Zeventigplussers wonen blij in het Museumkwartier, in Buitenveldert West en ook in de Jordaan. Amsterdammers tussen de 80 en de 95 zijn volop te vinden in Buitenveldert West, maar ook in Osdorp Oost en Buikslotermeer. De 95-plussers wonen in de Scheldeburch en in Buitenveldert Oost en West.

Gezondheid

Is er iets te zeggen over de fysieke gesteldheid van de bewoners in de door de gemeente aangeduide gebieden? Drinken ze bijvoorbeeld meer dan gemiddeld? Dat blijkt mee te vallen. Excessief drinken doen ze voornamelijk in het Centrum en in Zuid en niet in de rest van de stad. Roken dan? Nee, dat doen ze hoofdzakelijk in West en in Nieuw-West. Teveel eten misschien? Hier blijkt wel een overlap te zijn: in bijna heel Nieuw-West, een groot deel van Noord, half Zuidoost en ook in Betondorp heeft meer dan de helft van de bewoners obesitas.

Zonnepanelen, dubbel glas, energielabels

De buurten met de minste zonnepanelen zijn te vinden in het Centrum, Volewijck, IJplein/Vogelbuurt en in Betondorp. Bij een woning met dubbel glas is er geen relatie te zien: in de door de gemeente aangewezen energie-armoedige buurten hebben de woningen over het algemeen dubbel glas. Een energielabel dan? Ongeveer 60% van de Amsterdamse woningen heeft een energielabel. Daarvan heeft 26,7% het zuinigste energielabel A of B. De energiezuinigste woningen van de stad staan op Zeeburgereiland: daar heeft 90,5% van de woningen het hoogste energielabel. De woningen met het grootste energieverbruik, de energielabels E-F-G, zijn te vinden in Amsterdam Noord, in de Volewijckbuurt en Tuindorp Nieuwendam: ruim 27%. Maar ook Betondorp valt op met energieslurpende woningen: 26,3%.

Woninggrootte

Hoe groter de woning, hoe hoger de energiekosten. Het Oostelijk Havengebied is de buurt met de meeste woningen tussen de 80 en 100 m². Dan volgt Sloten en op de derde plek staat de Scheldeburch. De allergrootste woningen, groter dan 100 m², zijn te vinden in het Museumkwartier, IJburg West, Apollobuurt en ook weer in het Oostelijk Havengebied. Stadsdeel West heeft relatief kleine woningen, 57% is kleiner dan 60 m², vergeleken met 37% gemiddeld. In Amsterdam wonen ouderen gemiddeld groter.

Corporatiewoning

Wonen in een buurt met een hoog percentage aan corporatiewoningen blijkt een goede indicator te zijn voor energie-armoede. Het hoogste percentage corporatiewoningen is te vinden in Tuindorp Buiksloot: 81,1%. Dan Betondorp: 80,7%. Volewijck is nummer drie met 80,1%, gevolgd door Holendrecht met 75,5% en op de vijfde plek IJplein/Vogelbuurt met 72,9%.

Energie-armoede

Leeftijd blijkt geen onderscheidend element bij energie-armoede; het komt bij alle leeftijden voor. Overgewicht wel. Net als het ontbreken van zonnepanelen, een laag energielabel en wonen in een gebied met zeer veel corporatiewoningen. Het hebben van dubbel glas daarentegen heeft geen invloed.

In Oost zijn de verschillen groot. Misschien kunnen de boomers in hun ruime energiezuinige woningen in het Oostelijk Havengebied hun stadsdeelgenoten in Betondorp deze winter een beetje bijstaan? Bijvoorbeeld met zelfgebreide mofjes en mutsjes. Breien, dat kunnen boomers toch wel? <

Dit is de laatste aflevering van de serie Oost in cijfers.

Op zoek naar schepen en zerken

TEKST EN FOTO: JOOST VAN DER VAART
GRAVURE: STADSARCHIEF AMSTERDAM

Amsterdam aan het begin van de Tachtigjarige Oorlog: de stad is Spaansgezind maar opstandige Watergeuzen roeren zich en blokkeren het IJ met scheepswrakken, puin en grafzerken. Naar de resten daarvan, waarschijnlijk tussen KNSM-eiland en Schellingwoude, wordt nu onderzoek gedaan.

Gravure van de Slag op de Diemerdijk (1573). In de rechterbovenhoek zijn in het IJ de masten te zien van de afgezonken schepen van de scheepsblokkade van 1572-'73

Ranjith Jayasena, een van stadsarcheologen van Amsterdam, staat op de Surinamekade op KNSM-eiland en wijst naar het kil-klotsende water van het IJ. 'Vanaf hier tot aan de overkant bij de Oranjewerf moet de scheepsblokkade hebben gelegen', roept hij tegen de wind in. We hebben het over 1572-'73, toen Surinamekade en KNSM-eiland nog niet bestonden. Het IJ was hier op z'n smalst, de blokkadeplek was goed gekozen. 'Amsterdam begon honger te krijgen. Het IJ, de levensader van de stad, was afgesneden. Graanschepen konden niet binnenkomen', zegt Jayasena met gevoel voor de dramatiek van deze historische gebeurtenis.

HairReset
Amsterdam

Last van:

- een jeukende hoofdhuid?
- een geïrriteerde hoofdhuid?
- haaruitval?
- kale plekken?
- roos?
- schilfers?
- alopecia androgenetica?
- alopecia areata?

Maak een afspraak voor een consult

Levantplein 68 - KNSM-eiland
020-419 32 26
www.hairreset-amsterdam.nl

jaarden waren de broodheren, maar buiten Amsterdam giste en broeide het. Opstandige Watergeuzen uit onder andere Edam en Enkhuizen – calvinisten die tegen Spanje streden – bereidden een blokkade voor. De volledig maritiem georiënteerde stad moest van het IJ en de Zuiderzee worden afgesloten. Deze in de geschiedenis mischien wat onderschatte gebeurtenis vormde de aanleiding tot de Slag op de Zuiderzee (oktober 1573; gewonnen door de Geuzen) en uiteindelijk tot de Alteratie van Amsterdam in mei 1578, toen de Spaansgezinde en katholieke stadsregering werd afgezet en in meerderheid door calvinisten werd vervangen. Terug naar de scheepsblokkade. Uit kronieken zoals de betrouwbaar geachte *Geschiedenis van Amsterdam* van Jan ter Gouw blijkt dat de Watergeuzen er in 1572 in slaagden om schepen en andere obstakels af te zinken tussen Schellingwoude en de Diemerdijk aan de zuidzijde van het IJ. Een succes was dat niet, vertelt archeoloog Jayasena: veel van de (houten) vaartuigen kwamen boven drijven. Maar een paar maanden later, in april 1573, slaagden de Geuzen wel degelijk in hun opzet. Ze lieten ter plaatse een vijftiental schepen zinken en om die op de bodem te houden 'hebben de Geuzen de kerk te Schellingwoude afgebroken en de steenklompen en zerken in gezegde schepen geworpen', schrijft Jan ter Gouw. Waarmee we terug kunnen naar het hier en nu. Want de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed is in zijn opdracht om belangrijk maritiem erfgoed in Nederland 'te inventariseren, te onderzoeken en te beschermen' samen met de afdeling Monumenten en Archeologie van de gemeente Amsterdam onlangs begonnen met onderzoek naar de scheepsblokkade van 1572-'73. En wel met de nieuwste technieken. Op 18 oktober heeft een speciaal vaartuig boordevol apparatuur tussen KNSM-eiland en Oranjewerf heen en weer gevaren om bodemgegevens te verzamelen. Na data-analyse zal besloten worden of en waar 3D-scans nodig zijn. Mochten die aanleiding geven tot archeologisch onderzoek onderwater, dan zal dat in 2023 gebeuren. Anders gezegd: de dui-

kers komen later pas.

Overigens blijkt uit eerdere inspectie dat een groot deel van de blokkadeplek ongeschonden is. Er zijn behalve KNSM-eiland geen andere eilanden aangelegd en er is buiten de geul niet gebaggerd. De onderzoekers vermoeden dat lang niet alle scheepswrakken en andere voorwerpen zijn weggehaald. Ranjith Jayasena, auteur van het lezenswaardige proefschrift *Graaf- en Modderwerk. Een archeologische stadsgeschiedenis van Amsterdam* (2019, uitgeverij Matrijs), is benieuwd naar wat er van de blokkades nog onder het IJ-slib ligt. 'Vooral de grafzerken kunnen spectaculair zijn. Die zijn van steen en vergaan niet.' Hij zegt dat het niet per se de bedoeling is dat eventuele scheepswrakken en puin zullen worden gelicht. 'We willen weten wat waar ligt, maar als het niet bedreigd wordt hoeft het natuurlijk ook niet naar boven. 't Is op zich prima dat het op zijn plaats blijft. Door archeologisch onderzoek zonder te berven of te lichten kun je veel toevoegen aan historische bronnen.' Hij is ervan overtuigd dat het speurwerk naar de scheepsblokkade een opmaat vormt voor verdergaand historisch en archeologisch onderzoek. De IJ-bodem heeft nog lang niet al zijn geheimen prijsgegeven. Of, zoals Ranjith Jayasena zegt, 'veel van het IJ is onbekend. We kunnen nog boeiende dingen verwachten.' <

Stadsarcheoloog Ranjith Jayasena aan het IJ nabij de plaats van de scheepsblokkade

Op de huid geschreven

Schrijver Lucia van den Brink is nauw verweven met haar alter ego Lentl. Haar hoofdperson is een jonge vrouw die de verborgen verwaarlozing uit haar kindertijd zichtbaar maakt door de scheldwoorden die haar zijn toegeroepen op haar lichaam te tatoeëren.

TEKST: ELINE CRIJNS
FOTO: RUUD POS

Wanneer je *De geur van een moeder* van Lucia van den Brink (1991) leest, kun je bijna niet geloven dat de schrijver zelf geen tatoeages heeft. En er is wel meer in het boek dat je niet kunt geloven, omdat je er met je hoofd niet bij kan – of wil. Want het verhaal draait om de verwaarlozing en mishandeling die hoofdpersoon Lentl als kind thuis ondergaat, wat niet gezien wordt door de volwassen buitenwereld.

Het meisje groeit op met bonen uit blik en wordt gevoed door het schuldgevoel dat zij verantwoordelijk is voor het verdwijnen van haar moeder die, zo hoort ze, zelfmoord heeft gepleegd. Ze hoopt op een redder, maar redders blijken alleen in boeken of films te

bestaan. Zelfs als ze haar eerste hartenkreet HELP in de huid van haar arm krast met het stanleymes van haar vader, is er niemand die haar te hulp schiet.

Door te overleven dag na dag, week na week, jaar na jaar ontworstelt Lentl zich aan haar thuissituatie met een gewelddadige en alcoholische vader. Totdat ze oud genoeg is om de deur voorgoed achter zich dicht te trekken. Met haar zelf verdiende vakkenvullersgeld huurt ze een kamertje met een slot op de deur. Op haar negentiende verjaardag doet ze zichzelf een tatoeagemachine cadeau. Vanaf dan wordt haar lichaam haar canvas. Telkens als ze geconfronteerd wordt met beschimpingen uit haar jeugd zijn het de pijnlijke naaldjes van het apparaat op haar huid die haar kalmeren. Ze geeft – meestal 's nachts – de scheldwoorden de plaats op haar lijf die ze verdienen.

Overdag in de buitenwereld ontwikkelt ze

zich als tatoeageartiest. Ze slaagt erin een plekje te veroveren in een tatoeageshop waar ze onverstoobar creaties op anderen maakt. Wanneer haar mentor sterft en haar geliefde de relatie verbreekt, wordt Lentl ingehaald door het meisje uit haar verleden. *De geur van een moeder* is een fictief verhaal, maar is gebaseerd op het leven van de schrijver.

Je schrijft korte verhalen en dit is je tweede boek. Is schrijven voor jou een vorm van therapie?

'Schrijven is denken op papier en dingen onderzoeken in een veilige omgeving. Om stapje voor stapje vorm te geven aan wat je heel eng vindt of wat je pijn heeft gedaan. Maar dit verhaal is ook fictie; dat komt door de tatoeages. Ik wilde zichtbaar maken hoe je zoiets als verwaarlozing en mishandeling met je meedraagt. Want dat is heel onzicht-

baar; voor de buitenwereld functioneer je gewoon en er is niemand die zo'n leven achter je zoekt. Dus je ziet het niet, maar het is wel heel groot. Ik zocht een vorm om het toch zichtbaar te maken. Het begon met het beeld in mijn hoofd van een jonge vrouw die allemaal van die scheldwoorden op haar lijf heeft. Ik was benieuwd hoe het eruit zou zien als je dat verleden letterlijk op je huid zou dragen.'

Wat vind je daar zelf van?

'Er is niet per se een antwoord op de vraag of het goed of slecht is dat ze steeds teruggaat naar die shop om zichzelf te tatoeëren. Ik doe als schrijver hetzelfde; teruggaan naar die nare dingen uit mijn jeugd de hele tijd. Ik had ook gewoon mijn leven kunnen leiden.'

Je schrijft heel zintuiglijk over het tatoeëren. Heb je zelf tatoeages?

'Nee, die heb ik niet. Ik heb voor het boek wel een tatoeagemachine in huis gehaald en ermee geoefend. Op fruit, zoals ik Lentl dat eerst ook laat doen in het boek. Ik wilde weten hoe het voelt om zo'n machine te hanteren.'

Ben je nooit in de verleiding gekomen om het apparaat op je eigen huid te zetten?

'Ik heb er wel over nagedacht. Maar ik vond het toch onecht, omdat ik het dan alleen voor het boek zou doen in plaats van helemaal uit mezelf. Ik wilde ook vanwege het thema van het boek voorkomen dat ik tatoeages in het algemeen in een slecht daglicht zou zetten. Ik wilde daar respectvol mee omgaan. Maar ik heb wel lange tijd gearzeld of ik het zelf zou doen.'

Heb je een missie met dit boek?

'Als kind kende ik geen verhalen van anderen die vergelijkbaar waren met mijn situatie. Behalve in boeken zoals *Blauwe plekken* van Anke de Vries en de boeken van Carry Slee. Ook de nare sfeer van Harry Potter die werd opgesloten in een kast was herkenbaar. Zo ontdekte ik dat ik niet de enige was

die een nare jeugd had of moeite had met dingen in het leven. Dat gaf steun. Misschien dat ik dat met mijn boek kan teruggeven.'

Hoe groeide je zelf op?

'Met periodes werd ik dagelijks uitgescholten door mijn ouders en geslagen. Dat vormt je heel erg. Er was sprake van alcoholverslaving. Mijn moeder wilde altijd zelfmoord plegen. Dat is niet gelukt, maar die dreiging ervan is een angst die in je leven blijft. Ik heb complexe PTSS, mijn stresssysteem staat heel erg op scherp. Ik wist lang niet dat ik bang was voor dingen; ik dacht dat dat de normale manier van zijn was.'

Achterin het boek noem je therapieën. Heb je zelf therapie gehad?

'Ja, inmiddels best wel veel. Toen ik een paar jaar geleden twee keer per week traumatherapie had, was dat zo heftig dat ik niet meer kon functioneren. De verschrikkelijkste dingen uit het verleden waar ik naar terugging,

waren niet te combineren met vergaderingen op kantoor.'

Je boek is een half jaar geleden verschenen, wat voor reacties heb je gekregen?

'Het voelde wel een beetje als een *coming out*. Mensen die dichtbij me staan wisten het wel, maar soms ook niet zo gedetailleerd. En ineens is het openbaar, ook naar anderen die je niet kent. Over het algemeen krijg ik fijne of ondersteunende reacties. Er is ook herkenning. En er zijn mensen van vroeger die berouwwol zeggen dat ze het destijds wel zagen, maar er niks mee gedaan hebben.'

Had je vroeger het idee dat het onzichtbaar was?

'Ik zou die woorden er als kind niet aan geven. Maar er was de wereld thuis waarover ik niks mocht vertellen, dus in het kringgesprek op school vertelde ik dan maar iets anders. Ik hoorde nooit zulk soort verhalen als die van mij. Ik dacht dat mijn verhaal niet echt mocht bestaan. Je zit in een familiesysteem waar je als kind niet uit kan. Je bent afhankelijk van je ouders en je weet als kind dondersgoed dat je eten nodig hebt.'

Je hebt veel zelf gedaan om met je jeugd om te gaan: karate, therapie, schrijven. Wat deed de buitenwereld?

'Niet zo veel. Dat vond ik als kind lastig, want je bent wel van de buitenwereld afhankelijk. Mijn blauwe plekken kleurde ik in met make-up, omdat ik hoopte dat het dan opgemerkt zou worden. En bij de schoolpsycholoog vertelde ik wel eens wat, maar dat leidde tot niks. Ik was een zombie als kind, ik was niet echt blij, maar je had ook niet echt last van me. Ik werd gewoon niet opgemerkt. We willen als mens liever niet dat dit soort dingen gebeuren en we willen het dus ook liever niet zien. Ik was altijd aan het wachten op de redder die zou komen.'

De geur van een moeder – Lucia van den Brink – Ambo Anthos Uitgevers – 272 pagina's – 21,99 euro

ZONDAG 15 JANUARI 16:30 UUR...

...NIEUWJAARSBORREL + START UITVERKOOP

de boekhandel van Pampus – van Eesterenlaan 17 – app ons 06 1544 8310 – ☎ 419 3023

Sylvia Witteveen en Jan Benjamins in de tuin bij de Amsterdamsebrug

Groene wijk naast drukke brug

Geluidsoverlast, luchtvervuiling, graffiti, zwerfvuil, plannen voor een trambrug naast de Amsterdamsebrug, een nieuw binnenzwembad, en een nieuwe brug naar Cruquius... Er speelt veel in gebied Zeeburgerdijk-Oost. Hoe kijken de bewoners aan tegen hun woonomgeving en wat is nodig om zaken te verbeteren? We spraken hierover met Jan Benjamins en Sylvia Witteveen.

TEKST: GOOS VAN DER SIJDE

FOTO'S: GOOS VAN DER SIJDE, TEKENINGEN: GEMEENTE AMSTERDAM en OpenStreetMap

We zitten in de buurttuin van het woongebouw dat het dichtst tegen de Amsterdamsebrug aanligt. Je hoort het verkeer goed, maar de zitjes, het groen en het laatste herfstzonnetje dragen bij aan de prettige sfeer. Jan Benjamins vertelt dat de wijk rond het jaar 2000 gebouwd is en dus een andere geschiedenis heeft dan de rest van de Indische Buurt. Jan woont al 45 jaar in het gebied en is een van de bewoners die destijds hebben meegepraat over de ontwikkeling van deze groene, ecologische wijk. Sylvia Witteveen noemt de aanleiding om in actie te komen: 'Het is niet de eerste keer dat we ons overvallen voelen door allerlei plannen. De plannen voor de brug waren dit keer de aanleiding, maar er speelt veel meer. We staken als bewoners de koppen bij elkaar en kwamen tot de conclusie dat het tijd werd om bij de gemeente aan de bel te trekken. Samen met buurtmakelaar Desmond Ronner hebben we met een groep bewoners een schouw door het gebied gehouden om knelpunten in kaart te brengen. Eind oktober vond op ons initiatief een grote informatieavond voor de buurt plaats waar alle plannen die het gebied raken, zijn gepresenteerd.'

Sylvia woont sinds een jaar of 15 in het woonblok aan de Flevoparkweg, dat ongeveer het dichtst op de Amsterdamsebrug staat. Bij de

informatieavond van de gemeente heeft zij een presentatie gehouden over de huidige knelpunten in de openbare ruimte van het gebied Zeeburgerdijk-Oost. Sylvia: 'Ik ben ingegaan op veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid van de buurt. Rond de Amsterdamsebrug hebben we last van auto-inbraken, afwerken, overvallen en zwerfvuil. Er zijn hangjongeren en feestjes met druggebruik en geluidsoverlast. Verder slapen dak- en thuislozen regelmatig onder de brug en in het groen. En het lawaai en de luchtvervuiling door het verkeer zijn ook niet gering.' De pijlers van de brug zijn een erkende plek voor graffitimakers. Sylvia: 'We zijn niet tegen graffiti an sich, maar het moet wel gereguleerd worden. Niet alles kan overal.' Als voorbeeld noemt ze Graffiti Fun, een commerciële partij uit Utrecht. Zij organiseren regelmatig op zondag graffiti-kinderpartijtjes. Gevolg: wildplassende kinderen en parkeeroverlast. 'Als we dan in de tuin zitten, ruiken we een sterke chemische lucht, door het spuiten met graffitiverf. Dat is niet prettig en ook niet erg gezond.'

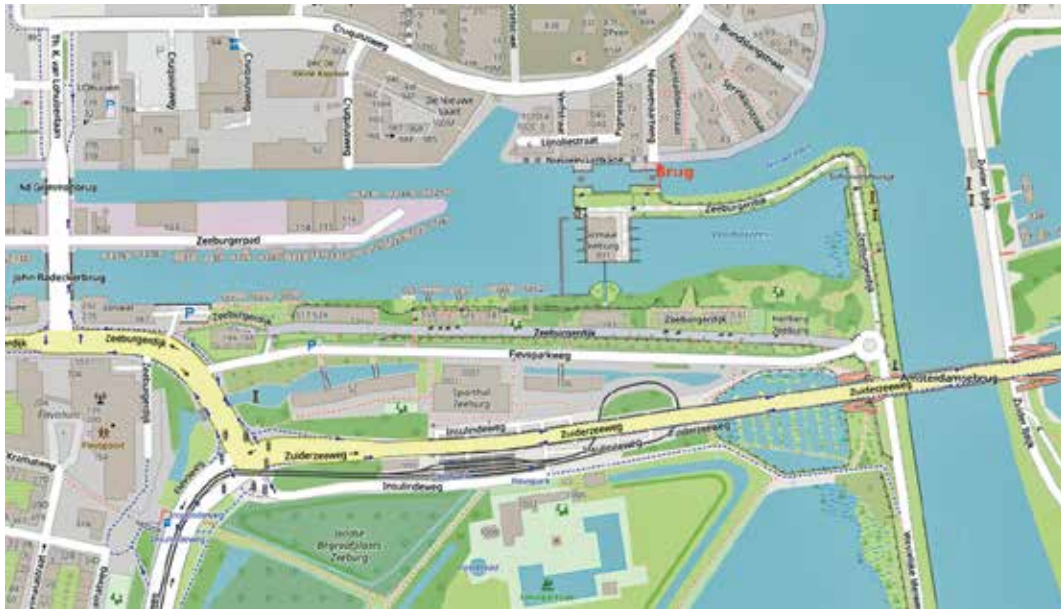
Rustieke dijkweg?

Op de Flevoparkweg zien we regelmatig dump van zwerfvuil en ook drugsafval. Ook op het klinkerweggetje van de oude Zeeburgerdijk zijn er problemen. Fietsers worden daar ge-

doogd, maar regelmatig rijden er racefietsers, snelfietsers of zelfs scooters op de dijk, ondanks de verkeersdrempels. Jan: 'En dat is levensgevaarlijk voor kleine kinderen die er spelen. Wij denken dat meer verkeersdrempels en een fietsluis midden op de dijk de oplossing zijn.' Genoeg problemen dus, maar Sylvia vertelt dat de bewoners zich op een positieve manier willen inzetten voor de buurt. 'Dat het kan, bewijst deze tuin', vertelt ze enthousiast. 'Rond 2013 hadden wij op deze plek veel last van hangjongeren en ook diefstal uit tuinen en woningen. We hebben toen contact gezocht met de gemeente om deze problemen op te lossen. We kregen toen een deel van de openbare ruimte in eigen beheer, de gemeente heeft de paden aangepast en er is een heg omheen geplaatst. Wij hebben er een leuke tuin met zitbanken voor de buurt van kunnen maken. Het is een succesvol project, want zowel de sfeer als de leefbaarheid is sterk verbeterd.'

Nieuwe plannen

Op de informatiebijeenkomst van de gemeente is ook uitgebreid ingegaan op de plannen voor de Amsterdamsebrug, de nieuwe voetgangers- en fietsbrug over de Nieuwe Vaart en (de plannen voor realisering van) een nieuw binnenzwembad op het Flevoparkbadterrein. Wat vinden Jan en Sylvia van deze plannen?

Overzichtstekening van het gebied Zeeburgerdijk-Oost

De Amsterdamsebrug is een bekend object voor graffitiwerk, maar in de buurt van woningen geeft dat stankoverlast en soms ook andere overlast

De Amsterdamsebrug – Fiets heeft prioriteit

De Amsterdamsebrug is nu al een heel belangrijke verbinding van de stad met Zeeburgereiland en IJburg, zowel voor het openbaar vervoer (OV) als de fiets. Die verbinding zal alleen maar belangrijker worden, aangezien er nog meer wijken worden bijgebouwd zoals de Sluisbuurt op Zeeburgereiland. Voor het OV is gekeken naar bus en tram. Voor een tram is een heel nieuwe brug nodig, naast de bestaande brug. In de plannen is deze aan de zuidkant geprojecteerd (de kant van het Flevopark) ook omdat dat logisch is vanuit de ligging van de bestaande sporen. Maar de tram is de eerstkomende jaren nog niet nodig en vereist veel voorbereiding. Het OV kan voorlopig toe met de inzet van meer bussen. En wellicht is een tramverbinding ook in de verre toekomst niet de beste oplossing. Op dit moment heeft de fiets prioriteit. Nu al is de fietscapaciteit via de brug aan de krappe

kant. De variant die nu de meeste kans maakt op realisering houdt het volgende in. Aan de noordzijde van de viaducten (aan de kant van de woningen) wordt het fietspad verbreed tot een tweerichtingsfietspad. Dit zonder het viaduct zelf te verbreden; ruimte wordt gewonnen door het huidige voetpad bij het fietspad te trekken. Voetgangers lopen op straatniveau naar de boogbrug toe en via zogeheten luie trappen komen zij op de brug. De rijbaan van het wegverkeer op de viaducten wordt verplaatst naar de zuidzijde. Maar bij de boogbrug over het kanaal moet het autoverkeer onder de boog door rijden. Daarom komt daar

– aan de noordzijde van de brug - een aparte fietsbrug die uitkomt op de Zuider IJdijk. De planning is om de fietsbrug vanaf 2026 te bouwen. De formele inspraak start in het voorjaar van 2023.

Meer informatie over de OV-plannen Amsterdamsebrug kun je vinden op: www.amsterdam.nl/verbindingzeeburgereiland

Jan: ‘We zijn natuurlijk niet blind voor nieuwe ontwikkelingen. Amsterdam bouwt door, het wordt drukker en dat heeft consequenties voor het verkeer, het openbaar vervoer en voorzieningen. Maar veel projecten en instanties werken langs elkaar heen. Bij de zwembadplannen bijvoorbeeld wordt nu nog niet gekeken naar de parkeer- en vervoersdruk die het oplevert. En dat verbaast ons.’ Bewoners praten nu ook al een tijd mee in de klankbordgroep over verbetering van de verbinding met Zeeburgereiland. ‘En daar is wel degelijk naar ons geluisterd’, vertelt Sylvia, ‘Zo krijgen we er aan de kant van de woningen geen extra brug bij. Een eventuele extra trambrug komt aan de parkkant. Onze tuinen komen zo gelukkig niet in de schaduw te liggen van een nieuwe brug.’ De route van de nieuwe voetgangers- en fietsersbrug over de Nieuwe Vaart die het Cruquijsgebied met het gebied Zeeburgerdijk-Oost en het Flevopark verbindt loopt over het terrein van Waternet, langs de voorboezem bij Gemaal Zeeburg. Waternet wil daar voor de veiligheid een hoog hek neerzetten. Die voorboezem heeft een natuurlijk karakter met broedende watervogels en ijsvogels, dus vindt Jan het raar om daar nieuwe barrières te gaan maken, ‘terwijl het beleid van Stads-ecologie er juist op is gericht om ecopassages voor dieren te maken zoals verderop bij het Amsterdam-Rijnkanaal; en overleg over aan-

passingen is met Waternet niet mogelijk’, verzucht Jan. ‘Je ziet dat er met ieder initiatief een stukje van het groen afgaat in plaats van dat wordt nagedacht over méér groen.’

Groene wijk

Jan en Sylvia willen samen met de andere bewoners en de gemeente graag aan de slag. Jan: ‘We willen als bewonersgroep actief meepraten over de energietransitie, verdere duurzaming en vergroening. Er zijn al veel woningen met zonnepanelen, maar we willen met de buurt ook samen plannen maken om de energietransitie te realiseren. Er kan dus meer.’ Hij heeft op de bijeenkomst gevraagd of stadsdeelbestuurder Rick Vermin zich achter de doelen en principes van de bewonersgroep kan scharen. ‘Zeeburgerdijk-Oost is ooit begonnen als een gezamenlijk project van bewoners met gemeente en ontwikkelaars om een ecologische wijk op te zetten en zo willen we graag verder gaan. We willen streven naar een veilige, duurzame, en leefbare buurt, én dat problemen en plannen in samenhang worden bekeken.’ Het antwoord van Vermin was dat hij deze ambities deelt, hoewel hij geen gouden bergen kan beloven. Zijn we er nu volgens Jan en Sylvia? Beiden: ‘Het blijft belangrijk erbovenop te zitten!’

Brug over Nieuwe Vaart

Deze voetgangers- en fietsbrug verbindt het Cruquijsgebied met de Indische Buurt en het Flevopark en verbetert ook de fietsverbinding met Diemen en IJburg. Voor voetgangers is het handig omdat er zo een kortere looproute komt naar de trams bij eindhalte Flevopark. Voorjaar 2023 wordt het voorlopige ontwerp vastgesteld en wordt gekeken naar de aanbesteding. De bouw zou eind 2023 van start moeten gaan.

Woonbootbewoners vragen zich overigens af waarom gekozen is voor een vaste in plaats van een beweegbare brug. Woonschepen moeten er namelijk voor onderhoud uit kunnen. De brug kan er dan uitgetakeld worden. De gemeente betaalt de kosten van het uittakelen en terugleggen van de brug.

TeTeTe en de Ronde van de Indische Buurt

Stichting Geheugen van Oost verzamelt verhalen over Amsterdam-Oost van (oud)bewoners en anderen. Alle verhalen zijn te lezen op www.geheugenvanoost.amsterdam, zodat de geschiedenis niet verloren gaat. De IJopener publiceert regelmatig een verhaal. Dit verhaal speelt meer dan zeventig jaar geleden, in 1951.

TEKST: ROB SPEL
FOTO: HENK PENSEEL

Voor het gemak werd zij TeTeTe genoemd. Voor mij was zij gewoon mijn avontuurlijke, beetje gekke tante Tonia, met een wonderbaarlijk verstand van wielrennen. Op een zondag in 1951, vlak na mijn elfde verjaardag, vroeg ze of ik zin had om mee te gaan naar de Ronde van de Indische Buurt. 'Gaan we kijken in de Javastraat', zei ze erbij, en: 'Kun je meteen Heintje zien, die ken ik, je weet wel, Heintje van Breenen die met Wim van Est de Tour heb gereden. Leuk, jongen!' Ik had geen idee, ik wist alles van Ajax en ik vond het ook fantastisch om er zelf in de welpen te voetballen, fietsen kon ik ook, maar van wielrennen had ik de ballen verstand. Bij de Soembawastraat kwamen ze van alle kanten aanlopen, hele gezinnen, veel kinderen van mijn leeftijd ook, ik wist niet dat er voor zoiets zo veel belangstelling was. Het werd steeds drukker, bij Con Brio was er geen doorkomen meer aan, maar dan kende je tante Tonia nog niet. 'Kom op, Rob', zei ze en ze elleboogde ons door de menigte tot we een prachtplaats aan de middenweg hadden. 'Kijk', zei ze, 'daar starten ze en daar finishen ze straks ook weer. Let maar op de...'. Ik kon

haar verder niet verstaan, uit de luidsprekers schetterde Rosemary Clooney en dan weer Les Paul en Mary Ford, How high the Moon, tot een stem ons goedemiddag wenste en een aantal mededelingen brulde. 'Nou, hoe vind je het, leuk hè?', zei tante Tonia.

Vóór ik het wist raasden tientallen renners langs in een flits van geluiden en kleuren. Tante Tonia riep iets en toeterde even later in haar handen: 'Jantje, knallen!' 'Kent u die?', vroeg ik, maar ze was alweer iets aan het schreeuwen. In het niets eigenlijk, want het wachten was op de karavaan die elk moment weer uit de richting van het Javaplein kon verschijnen. Flits, flits, flits, weer raasden ze langs. En nog een en nog een. Wat er precies gebeurde, wie er aan de winnende hand was of wie rijp was voor de bezemwagen, dat begreep ik allemaal niet, maar het gesprong en geroep van tante Tonia was een fantastische beleving op zichzelf. Onbegrijpelijke dingen riep ze ook. Nooit zal ik vergeten hoe ze ineens begon te wijzen en in een halve hysterie schreeuwde: 'Bonificatie!', waarbij ze aan een sprint begon, achter het peloton aan. Ik heb haar niet meer teruggezien. <

INGEZONDEN BRIEF

L.S.

Onlangs las ik in jullie blad over het sluishuis. Ik ben er een kijkje gaan nemen. Prachtig gebouw! Maar er is een aspect aan deze architectuur dat ik ter discussie zou willen stellen. Ik woon niet op IJburg, ben geen belanghebbende. Misschien zouden jullie er eens aandacht aan kunnen besteden. Het gaat mij om het volgende, eerst een beschrijving van de situatie:

- er is een prachtige heel grote binnenplaats

- in een hoek is een klein gedeelte met speeltoestellen

- het water komt in een rechthoek onder het gebouw door tot aan deze binnenplaats

- het plein (noem ik het maar even) gaat via houten treden over in het water

Het gaat mij om deze treden:

- de proporties zijn op reuzen afgestemd

- er is geen leuning te bekennen

- er is geen afscheiding tussen plein, treden en water

Voor ouderen, voor kinderen, voor wie niet vast ter been is, kortom, voor heel veel mensen

is dit onveilig. Mensen die er wonen kunnen hun kinderen niet vrij rond laten lopen, lijkt mij. En dan heb ik het alleen nog maar over gebruikers van het plein. Wie wordt er gebruiker van die treden?

Gevalletje architecturale hoogmoed en praal-zucht, mijns inziens.

Wellicht is hier reeds het een en ander over te doen geweest, dat weet ik niet.

Met vriendelijke groet,
Els de Geus

de 7 Provinciën
design • bouwkundig ontwerp • uitvoering • bemiddeling o.g.
De specialist voor dakterrassen, rvs leuningen, balustrades, trappen, verbouwingen en dakopbouwen. Wij werken vanaf 'creatief' concept tot en met volledige uitvoering, en bouwen altijd duurzaam.

www.ydesign.nl 020-419 39 38 KNSM laan 867 1019 LK Amsterdam

gelderland artifort leolux montis pastoe spectrum stokke/variër gispen 412

jan van beek
EIGENTIJD S WONEN

beukenplein 23 amsterdam 020 6656310 www.janvanbeek.nl

Kunst zet de deur op een kier

TEKST: RUBEN CARDOL
FOTO: NOUD VERHAVE

Ijopener spreekt met Diane Elshout, mede-initiatiefnemer van het Moving Arts Project (MAP). Dit kunstenaarscollectief doet met publiek toegankelijke kunst dat waar de samenleving steeds minder in slaagt: mensen uit alle lagen met elkaar in contact brengen. Uitvalsbasis is de Transvaalbuurt, maar zoals de naam al zegt: de projecten zijn niet aan één plek gebonden.

De artistieke leiding van het collectief bestaat uit drie leden met elk een andere artistieke achtergrond. Een toevalligheid, maar wel een die bijdraagt aan de veelzijdigheid in projecten. Janine Toussaint is architect en stedenbouwkundige, Noud Verhave fotograaf en beeldend kunstenaar, en Diane Elshout is theatermaker en theaterwetenschapper.

Gesloten deuren

Diane legt uit dat de projecten altijd voortkomen uit een samenwerking met buurtbewoners. Door samen kunst te maken wordt ook de buurt gemaakt. Een goed voorbeeld hiervan is het recentelijk afgeronde project Open Deuren. Dat kwam voort uit de vraag: 'samenleven: wat betekent dat op buurtniveau?' Goed contact met buurtbewoners lijkt het eenvoudige antwoord, een open deur zou je zeggen. 'Maar zo makkelijk ligt het niet,' aldus Diane. Een open deur zelf is bijvoorbeeld helemaal niet overal in Amsterdam vanzelfsprekend. 'We hebben toen vijftien huishoudens uit Amsterdam geportretteerd. We wilden letterlijk een beeld schetsen. Wat vinden mensen belangrijk, en wat betekent verbinding met de buurt? Elementen die bij alle deelnemers terugkomen zijn kansengelijkheid, eerlijkheid en solidariteit.' Dat zijn zaken die het leven de moeite waard maken en die men zoekt bij burens. Het zijn die eigenschappen die deuren opendoen, maar die wanneer ze niet aanwezig zijn deuren gesloten houden.

Deelritueel

Vanuit eenzelfde gedachte werd in de Transvaalbuurt in 2016 gestart met Deelritueel, een project dat MAP graag zou uitbreiden naar omliggende wijken zoals de Indische Buurt. Het is een alternatief voor de traditionele feestda-

gen. Zodat er in de donkerste dagen van het jaar voor alle bewoners een feest is. Een feest zonder specifiek religieuze oorsprong.

'We wilden iets verzinnen dat meer past bij het hier en nu. Iets dat aansluit op de behoeftes van de buurtbewoners. De basis van dit feestritueel is dat je een buurman of buurvrouw bedankt voor het zijn van een goede buur. Dit doe je met een pakketje met daarin een kaarsje en een korte boodschap. Bijvoorbeeld om te bedanken voor de kleine dingen die je in de ander waardeert: wat fijn dat je soep voor me wilde halen, of: wat word ik vrolijk van je dagelijkse begroeting.'

Het kan één pakketje zijn, maar sommige mensen nemen wel tien pakketjes mee. Op 21 december, de kortste dag van het jaar, komen burens bij elkaar om deze pakketjes uit te wis-

selen. 'We vieren het op het Krugerplein. Dat is een belangrijk deel van onze projecten. We zijn op straat. Het is open, iedereen mag er deel van uitmaken. Onze projecten stimuleren je om je huis uit te gaan. Zo'n openbare bijeenkomst geeft een nieuwe aanzet tot gesprek en zorgt ook dat mensen hun directe omgeving opnieuw gaan waarderen.'

Diane legt uit 'dat het publieke van onze projecten heel positief wordt ervaren. Het Deelritueel is nu al een aantal jaren een succes. Dus misschien is dit wel het moment dit initiatief uit te breiden.' In economisch moeilijke tijden kan de buurt een belangrijk vangnet zijn. 'Als andere buurten dit ritueel over willen nemen, dan helpen we daar graag bij.' <

movingartsproject.nl

Ijopener zoekt een acquisiteur op commissiebasis

IJ

OPENER

Als acquisiteur ga je aan de slag om het advertentiebestand uit te breiden. Je benadert hiervoor lokale ondernemers en dienstverleners. De vergoeding is op basis van behaalde successen en passend bij een vrijwilligersorganisatie.

Lijkt het je leuk om – liefst voor wat langere tijd – een bijdrage aan ons blad te leveren, laat het dan weten via info@ijopener.nl

Eigen amandelspijs

TEKST: MARIJKE BAKKER
ILLUSTRATIE: AFRA BARENTZ

December was vroeger de drukste maand in onze banketbakkerij. Al in september begon mijn vader met het maken van amandelspijs. Jute balen met amandelen uit Frankrijk en Spanje waren binnengekomen en de bruine amandelen werden door de jongste bediende geblancheerd en van hun velletje ontdaan in de amandelpel-machine. Ze werden gedroogd in de oven en vervolgens in de spijswals met suiker, ei en citroen verwerkt tot amandelspijs. Die machine stond in de kelder en we voelden het urenlang gedreun tot op de zolder twee verdiepingen hoger. Tegenwoordig kopen de meeste banketbakkers de spijs in als halffabrikaat. Het arbeidsintensieve proces is te duur geworden. Maar de fabrieken gebruiken soms ingrediënten die niet thuishoren in zuivere amandelspijs, zoals zetmeel, amandelessence en abrikozenpitten. En dat proef je! Zelfgemaakte spijs is zuiver en wekenlang houdbaar. In december maak ik altijd een flinke voorraad amandelspijs die ik in de koelkast bewaar en die ik gebruik voor gevulde speculaas, banketstaven, kerstkrans en kerststol. Ook verder door het jaar heen is amandelspijs lekker onder andere als vulling in appeltaart en in gevulde koeken. En je maakt er voor fruittaarten heerlijke frangipane van, een romig mengsel van amandelspijs, meel, boter en ei. Bruine (ongepelde) amandelen zijn meestal goedkoper dan blanke (gepel-

de), maar het pellen is meer werk en de amandelen moeten daarna een dagje drogen op een uitgespreide theedoek bij de kachel. Overgiet bruine amandelen met kokend water, het bruine velletje gaat dan loszitten. Schep met een schuimspaan steeds een handvol uit het water en knijp ze uit hun velletje. Kinderen vinden dit altijd leuk werk, al vind je daarna wel amandelen in alle hoeken van de keuken...

AMANDELSPIJS

Voor ongeveer een kilo spijs heb je nodig:

- 450 gram gemalen blanke (= gepelde) amandelen
- 450 gram fijne of gewone tafelsuiker
- 3 verse eieren
- rasp van 2 onbespoten citroenen

Maal de droge blanke amandelen in de keukenmachine of in een amandelmolen. (Ik gebruik de fijne schijf van mijn rauwkostmolen.) Heb je geen molen, dan kun je ook gemalen amandelen kopen. Als je fijne suiker gebruikt wordt je spijs iets fijner van consistentie, bij gewone suiker wordt hij wat grover. Voeg de suiker, eieren en het citroenrasp toe en kneed tot een

mooi broodje. Rol dit in plasticfolie en bewaar het in de koelkast.

KERSTKRANS

Je hebt nodig:

- 300 gram amandelspijs
- 250 gram roomboterbladerdeeg
- 1 eidooier, losgeklopt met een lepel water
- Abrikozenmoes
- Rode en groene gekonfijte kersen
- Gekonfijte sinaasappelschillen

Heb je de ingrediënten klaar, dan heb je binnen een uur een prachtige kerstkrans. Verwarm de oven voor op 200 graden. Rol het bladerdeeg uit tot een lapje van ongeveer 55 x 12,5 cm en een dikte van 18 mm. Snijd een stukje van 2 cm af om straks de krans dicht te maken.

Maak het amandelspijs smeug met een lepel water zodat hij zich goed laat vormen tot een rolletje van 50 cm lang. Kwast het bladerdeeg in met wat water en leg de rol spijs erop. Vouw het bladerdeeg om de spijs heen, maak een naad van onderen. Buig nu de staaf voorzichtig tot een ring, laat de uiteinden spijs elkaar raken en dicht de krans met het natgemaakte lapje bladerdeeg. Bestrijk met losgeklopte eidooier, laat 30 minuten rusten en bestrijk hem nogmaals. Bak hem daarna een half uur midden in de oven. Bestrijk de nog warme krans met abrikozenmoes en versier hem met de rode en groene kersen en de gekonfijte sinaasappelschil. Eet hem op kamertemperatuur.

Vrolijk kerstfeest! <

De clubkampioenschappen van Het Y, eind november in het Noorderparkbad

Historische zwemvereniging Het Y springlevend

Je houdt ervan of je haat het: voor veel mensen zijn dit de twee smaken als het gaat om zwemmen in een binnenzwembad. Bij Zwemvereniging Het Y (officieel met de ouderwetse spelling) bedienen ze de eerste categorie. De vereniging viert dit jaar een jubileum: Al 130 jaar kunnen Amsterdamse waterratten bij Het Y terecht.

TEKST: MARISKA MEIJER
FOTO'S: BJÖRN MARTENS

De club voor zwemmers en waterpoloërs verhuisde van het buitenwater aan de Westerdoksdijk via het Zuiderbad naar het Sportfondsenbad Oost, dat zijn bestaan te danken heeft aan Han Bierenbroodspot, de ambitieuze penningmeester van Het Y. Hij ergerde zich in 1923 zo aan het gemeentelijke zwembadbeleid – ook toen was er te weinig zwemwater beschikbaar – dat hij besloot een eigen zwembad op te richten in Oost. Met wat we tegenwoordig crowdfunding noemen, lukte het Bierenbroodspot samen met zijn vriend Eddie van Es om de benodigde fondsen te werven, en in 1929 was het Sportfondsenbad Oost een feit.

De zwemvereniging heeft een succesvol verleden. Tot 1945 behaalde het waterpoloteam 27 keer de landstitel. Er zijn ook Olympiërs uit de vereniging voortgekomen zoals waterpoloër Tom Buunk en ook zwemster Enith Brigitha die op de zomerspelen van 1976 in Montreal twee bronzen plakken behaalde (op de 100 en 200 meter vrije slag). Onlangs werd in Almere een standbeeld voor haar onthuld. Tegenwoordig geeft Brigitha les bij Het Y, zowel aan diploma-

zwemmers als aan wedstrijdzwemmers.

De historie van de club is ook goed te zien in clubhuis de Y-kelder dat in de machinekamer van Sportfondsenbad Oost zit. Er hangen behalve veel trofeeën ook tekeningen aan de wand van oud-lid komiek Bueno de Mesquita. In vroeger tijden was de gezelligheid in het clubhuis – dat nog steeds geopend is na trainingen en wedstrijden en volledig op vrijwilligers draait – voor sommige waterpolospelers de oorzaak van gemiste colleges de volgende ochtend.

Wisselbeker

Nog een bijzonder fenomeen waaruit de historie van Het Y naar voren komt, is de Dr. Petitprijs, een aanmoedigingsprijs. Om de prijs te ontvangen moet je een grote doorzetter zijn, bijvoorbeeld een zwemmer of waterpoloër die ondanks tegenslagen toch door blijft trainen. De prijs is vernoemd naar dr. Petit, clubarts van de vereniging van de jaren 50 tot zijn overlijden in 1989. In die tijd was je als sporter verplicht je medisch te laten keuren als je aan wedstrijden deel wilde nemen. Dr. Petit deed

dit belangeloos voor alle Y-leden. Voor hem was het vooral belangrijk dat sporters op hun eigen niveau en met plezier met sport bezig konden zijn. Dit jaar ging de Dr. Petitprijs naar zwemster Sarah Akil.

Het huidige ledenbestand van Het Y bestaat uit bijna 500 leden; 200 zwemmers, 200 waterpoloërs en 100 diplomazwemmers. Na het behalen van hun zwemdiploma worden kinderen uitgenodigd voor Startblok, een oriëntatiecursus waar ze de basis van waterpolo en wedstrijdzwemmen kunnen leren. Ook oudere zwemmers kunnen bij de vereniging terecht: Er is een borstcrawlkursus waar je in acht lessen de slag onder de knie krijgt of leert perfectioneren. Maar als je gewoon lekker wilt zwemmen met een trainer ben je ook welkom; trimzwemmen kan een of twee keer per week. <

Zwemvereniging Het Y biedt haar lessen aan in het Sportfondsenbad Oost en het Noorderparkbad in Noord. Ben je nieuwsgierig geworden? Meld je op de website www.het-y.nl aan voor drie gratis proeflessen!

Binnenkort nieuw woningverdeelsysteem van WoningNet

Op **16 januari 2023** verandert het zoeken naar een sociale huurwoning. Er wordt vanaf dan gewerkt met punten. Iedereen die ingeschreven staat bij WoningNet Stadsregio Amsterdam krijgt hiermee te maken. Elke woningzoekende behoudt de inschrijfduur die is opgebouwd. Ook de voormalige 'woonduurpunten' blijven gewoon intact als deze voor 2015 aan de inschrijving zijn gekoppeld. Wat nieuw is, is dat met dit nieuwe systeem woningzoekenden daarnaast zelf extra punten kunnen op- en afbouwen. Woningzoekenden die per maand vier keer of meer op een woning reageren bouwen 'zoekpunten' op.

Er zijn ook extra punten voor mensen die dringend op zoek zijn naar een woning vanwege een aantal specifieke moeilijke situaties. Dat zijn 'situatiepunten'. Deze kunnen bijvoorbeeld worden toegekend als twee mensen uit elkaar gaan en er kinderen zijn. Of als een heel gezin bij iemand inwoont. Daarnaast zijn er 'startpunten', voor woningzoekenden met een aflopend jongerencontract.

De nieuwe regels hebben ook gevolgen voor woningzoekenden die juist niet reageren op woningen, afspraken niet nakomen of een woning weigeren. Zij kunnen de extra punten weer kwijtraken.

Het nieuwe systeem zit ingewikkeld in elkaar, met veel regels en voorwaarden. Wilt u meer weten over de nieuwe regels en de op- en afbouw van punten? Kijkt u dan op www.socialehuurwoningzoeken.nl. Voor het aanvragen van situatie- of startpunten is er vanaf 16 januari de site www.vraagpuntenaan.nl.

Wat doet !WOON met het nieuwe systeem?

Wie voldoende inschrijfduur heeft opgebouwd of onder een voorrangsregeling valt kan reageren op corporatiewoningen via WoningNet. Dat is nu zo en dat is straks nog steeds zo. De informatie hoe dat werkt staat op die website. Niet iedereen slaagt er echter zelf in de weg te vinden. Daarom hebben wij een spreekuur waar wij woningzoekenden helpen met uitleg en een aantal praktische handelingen. Wij kunnen woningzoekenden echter niet sneller aan een woning helpen. Wij helpen ook niet bij het aanvragen van start- of situatiepunten. Ook zaken als DigiD, Qii of emailadres aanmaken of betaling WoningNet regelen doen wij niet.

U kunt een afspraak maken door te bellen met !WOON, team Oost op 020-5230150. De spreekuren worden gehouden op de 2^e Boerhaavestraat 46-H.

Flex KANTOOR, werkplek en vergaderruimte te huur in Zeeburg

- Zoekt u dichtbij huis een luxe kantoor met eigen opgang ? Of een ruime, rustige en betaalbare FLEX werkplek om prettig te werken ?
- Wilt u uw klanten of zakenrelaties in een representatieve ruimte ontvangen ?
- Heeft u een vergaderruimte of trainingslokaal nodig ?

Voor informatie mail naar info@denieuwevaart.info of bel telefoonnummer 020-4199282 Website www.denieuwevaart.info

Bij inlevering van deze advertentie
10% korting op alle materialen.

Verf in de juiste kleur
Kasten op maat
Raffito kasten
Storemax
Mirrorwall
IJzerwaren
Gereedschappen
Electra

Hout
Plaat en lijstwerk
Unieke Zaagkwaliteit
Flexa
Sikkens
Cetabever

Openingstijden
Maandag t/m vrijdag
08.30 - 18.00 uur
Zaterdag
09.00 - 17.00 uur

Wittenburgergracht 103-113 - 1018 MX Amsterdam - 020-6224065
info@dhzwittenburg.nl - www.doehetzelfwittenburg.nl

Adverteren

Wilt u adverteren in de IJopener?

Stuur dan een email naar adverteren@ijopener.nl.

Kijk voor meer informatie over adverteren op onze website www.ijopener.nl.

TARIEVEN

Losse advertenties per cm ²	€ 2,10
Halve pagina	€ 680,00
Hele pagina	€ 1.260,00
Hele pagina achtercover	€ 1.500,00
Korting na 5-10-15 nummers aaneen resp.	5%-10%-15%
Opslag vaste plaats	10%

AFMETINGEN

Breedte 70, 145 of 220 mm

Hoogte variabel

Hele pagina 260 x 360 mm + 5 mm afloop

ADVERTENTIES OPMAKEN OF WIJZIGEN

Prijzen in overleg.

ADVERTENTIES AANLEVEREN

Advertenties dienen aangeleverd te worden in PDF-formaat (300 dpi, cmyk-kleuren).

Bezorging

Heeft u een nee-nee-sticker op de deur en wilt u toch de IJopener lezen?

Op onderstaande adressen kunt u een exemplaar ophalen (*zolang de voorraad strekt*).

Indische Buurt

- Buurthuis Archipel, Makassarplein 1
- Buurthuis Meevaart, Balistraat 48a
- Civic Zeeburg, Kramatplantsoen 101 hs
- Cybersoek, Timorplein 22
- Flevohuis, Kramatplantsoen 263
- Jansen Vintage, Javaplein 31
- Java Bookshop, Javastraat 145
- Openbare Bibliotheek, Javaplein 2
- Studio/K, Timorplein 62

Oostelijk Havengebied

- Boekhandel Van Pampus, van Eesterenlaan 17
- Borneo Architectuur Centrum, R.J.H. Fortuynplein 4
- Boulevard Café, Cruquiusweg 3
- Bruna, Oostelijke Handelskade 1061
- De Eester, Van Eesterenlaan 266
- Fit aan 't IJ, KNSM-laan 1113
- JavaBlend, Tosaristraat 1
- Kapsalon Hairspray, Sumatrakade 5
- Lloyd Hotel, Oostelijke Handelskade 34
- Pakhuis De Zwijger, Piet Heinkade 179
- New York Gym, Veemkade 598
- Ramses Shaffy Huis, Piet Heinkade 231
- Wijnkoperij Hermitage, KNSM-laan 293
- Winkelcentrum Brazilië, Vers Passage

IJburg

- Boekhandel IJburg, IJburglaan 561
- FlexBieb, Talbotstraat 46
- Gezondheidscentrum Haveneiland, IJburglaan 727
- Mad Men Bicycle Café, IJburglaan 444
- Openbare Bibliotheek, Diemerparklaan 79
- Sportschool Life and Kicking, Eva Besnyöstraat 29

Zeeburgereiland

- Buurtkamer, John Blankensteinstraat 1

Oost

- Grand Café Genieten, Oranje-Vrijstaatplein 2
- Post Oost, Wijtenbachstraat 36
- Q-Factory, Atlantisplein 1
- Stadsdeelhuis Oost, Oranje-Vrijstaatplein 2

Tentoonstellingen

T/m 1 januari 2023

OBA Oosterdok, **Inkspotprijs**

129 tekeningen van 43 tekenaars over actuele onderwerpen als de oorlog in Oekraïne, de inflatie, de gasprijzen en meer.

ma-vr 8-22 uur, za-zo 10-22 uur, Oosterdokska-
de 143
gratis

Tot 6 januari 2023

Nautilus Expobar, **De zuiveraar**

Bernard van Lammeren raakte in de jaren negentig gefascineerd door de drie werkloze torens op het Zeeburgereiland. Hij geeft het gebouw al jaren vorm met verschillende materialen en in alle seizoenen. Al doende documenteerde hij ook de ontwikkeling van het Zeeburgereiland tot bewoond gebied.

op afspraak via 06-50444518, Eef Kamerbeek-
straat 1006
gratis

T/m 7 mei 2023

Tropenmuseum, **Plastic Crush**

Nep, troep, afval, goedkoop, schoon, namaak, vervuilend, fantastisch, kleurrijk, transparant, licht, massaproduct. Welke associatie heb jij bij het woord plastic? De tentoonstelling Plastic Crush toont de verschillende manieren waarop ons leven is doordrongen van dit materiaal.

di-zo 11-17 uur, Linnaeusstraat 2
€ 16 / € 10 / € 9 / € 8

Jeugd

Dinsdag 27 december

OBA Oosterdok, **Ballet in de bieb**

Op dansreis door het prentenboek *Kan ik er ook nog bij* van Loek Koopmans. Dansles voor alle kinderen van 4 jaar en ouder.

10.15-11.30 uur, Oosterdokska-
de 143, jeugdetage
gratis, aanmelden vereist: 020-5230900, klan-
tenservice@oba.nl

Woensdag 28 december

OBA **Filosofische familiebingo**

Kan je eigenlijk alles bedenken? En wat als je hoofd verstopt raakt met alles wat je bedenkt?

Bij de filosofische bingo rollen geen nummers uit de molen, maar vragen die iedereen wel-
eens heeft en waar je samen over na kunt den-
ken. Vanaf 8 jaar.

11-12 uur, Oosterdokska-
de 143, junior theater
14-15 uur, Javaplein 2

gratis, aanmelden vereist: 020-5230900, klan-
tenservice@oba.nl

Maandag 2 januari

Panama, **Miracles**

Cho, en dj's Rednlobster, Quintern, Ghennesis, Dior Nina en Deion Dwight zorgen voor een swingende avond. Zonder alcohol of drugs (id
verplicht). Voor 13-17-jarigen.

19-23 uur, Oostelijke Handelskade 4
€ 5, inclusief twee consumpties

Zondag 8 januari

Muziekgebouw, **En nu stil...**

Een lichtschakelaar, oude kranten en een aan-
gespoelde schelp. En nu stil... is een avontuur
met allerlei bijzondere geluiden die normaal
niet opvallen. Een groots slagwerkconcert met
kleine instrumenten. En passant klinkt muziek
van hedendaagse componisten John Cage, Lou
Harrison en Kate Moore. Meedoen mag! Vanaf
6 jaar.

13.30 uur, Piet Heinkade 1
€ 18 / € 11,50

Theater en dans

Vrijdag 23 december

Pleintheater, **The Oosterpoke Comedy Show-
case**

Stand-ups uit Nederland en van over de lands-
grenzen. Host is Richard Walker.

20.30 uur, Sajatplein 39
€ 17,50 / € 15,50 / € 14,50 / € 4,50

Film

Vrijdag 30 december

Vrijburcht, **Silence of the tides**

Verstilde documentaire over de eindeloze her-
haling van eb en vloed en weer eb en weer
vloed, vier seizoenen lang. Regisseur Pieter-Rim
de Kroon laat de beelden voor zich spreken in
deze ode aan de pulserende natuur.

20.30 uur, J.O. Vaillantlaan 143
€ 7,50

Muziek

Vrijdag 23 december

Bimhuis, **Contrabasduetten**

Dubbelconcert van twee contrabasspelers met
een pianiste en een zangeres. Tony Overwater
en pianist Atzko Kohashi creëren een open
organisch geluid. Larry Grenadier speelt met
singer-songwriter Rebecca Martin.

20.30 uur, Piet Heinkade 3
€ 21 / € 18

Woensdag 28 december

De Nieuwe KHL, **Het been van Manke Nelis
en andere verhalen**

Het Rembrandtplein als bakermat van de re-
vue en de hedendaagse cabaret- en kleinkunst:
Amsterdam Allooi schetst met liedjes, anekdo-
tes en wetenswaardigheden een verrassend

beeld van zijn geschiedenis.

20 uur, Oostelijke Handelskade 44A
€ 20

Woensdag 28 en donderdag 29 december

Muziekgebouw, **Maar wat er ook gebeurt er
klinkt muziek**

Olga Zuiderhoek en Gerard Bouwhuis ma-
ken totaaltheater op vijf vierkante meter:
tekst, muziek en beeld, vaak grappig, soms
woest-makend droevig, maar hoe dan ook: er
klinkt muziek! Gerard speelt en Olga vertelt
waarom. 'De 20e eeuw telt twee wereldoorlo-
gen, ik heb ze beide misgelopen, hoeveel maz-
zel kan je hebben.'

20.15 uur, Piet Heinkade 1
€ 23 / € 18,50

Zaterdag 31 december

De Nieuwe KHL, **Great Gatsby Club**

Roaring twenties oud & nieuwfeest. Met The
Maestros die oude jazzklassiekers in een pop-
jas gieten en andersom. Verder live-acts en
dj Charley Rhythm met electro-swing, rock &
roll en disco. Decadent, vrolijk, glamourous en
sexy. Verkleed is 't leuker!

20 uur, Oostelijke Handelskade 44A
€ 49,50

Zondag 1 januari

Bimhuis, **Human first**

Nog een beetje brak? Begin het jaar mellow
met trompettist en Edison-winnaar Teus No-
bel die in 2019 een doorbraak beleefde met
zijn Liberty Group na de release van hun stu-
dioalbum Journey of Man. Het nieuwe album,
Human first, is nu uit.

16 uur, Piet Heinkade 3
€ 19 / € 16

Vrijdag 6 januari

Muziekgebouw, **FIBER x The Rest is Noise 2023**

Avond met audiovisuele samenwerkingen tus-
sen musici en beeldend kunstenaars op het snij-
vlak van muziek, media en materie. Met instal-
latie/performance MONOLITH van beeldend
kunstenaar Vincent Rang, dj/producer Shoal en
pianist Helena Basilova. Daarna een mix van
pop, noise, techno en ongepolijste ambient met
analoge film door elektronisch muzikant Nik
Colk Void, sound sculptor Klara Lewis en film-
kunstenaar Pedro Maia. De avond wordt afge-
sloten door dj Sarkawt Hamad.

20.30-23.45 uur, Piet Heinkade 1
€ 23 / € 18,50

Buiten de buurt

19-23 en 27-30 december, 1-8 januari

Hortus Botanicus, **Hortus by night**

De Hortus is de komende weken tot 22 uur
open en biedt een warm avondprogramma met
kampvuur, avondwandelingen, lichtjes en een
speciaal wintermenu in het restaurant. Ook is
er de tentoonstelling
'The plant is present'
te zien, over waarom
we meer op planten
lijken dan we denken.
Voor kinderen is er elke
woensdag van 17-18 uur
een verhalenverteller.

10-22 uur, Plantage Middenlaan 2A
€ 12,50 / € 6,50

je mooiste beker

www.thephotofactory.nl
C. van Eesterenlaan 15 - 020 - 419 72 00

Het loopt tegen Oudjaarsavond aan en zoals de Nederlandse traditie be-
taamt, worden er dan oliebollen en
appelflappen gegeten. Een van de
kinderrijmpjes hierover staat mij nog
helder voor de geest. 'Oliebollen, olie-
bollen, oh daar houd ik zoveel van.
Moeder is ze aan het bakken hoor ze
sissen in de pan.' Dat laatste gebeurt
niet zoveel meer, daar zijn de oliebol-
lenkramen voor in de plaats geko-
men. Weet u waar deze kraampjes
staan?

Mail de oplossing voor 29 december
naar info@ijopener.nl o.v.v. puzzelop-
lossing.

Twee prijswinnaars kunnen bij The
Photo Factory een mooie beker naar
keuze laten maken met een collage
van de leukste 30 foto's.

Prijzen zijn niet overdraagbaar en
twee maanden geldig.

De oplossing van de vorige puzzel
was:

- 1: hoek Eef Kamerbeekstraat/Rie Mas-
tenbroekstraat
- 2: hoek Daguerrestraat/Erich Salo-
monstraat
- 3: Javaplantsoen

Winnaar: Jeroen Gravestein.

FOTO'S: BJÖRN MARTENS

